ԺԱ. ՏԱՐԻ 3174 (Ն. Տ.) 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1894 6 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1894 17 ՌԷՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1312 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան արծաթ	150
» »	Վեցամսեայ	» »	75
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ		28
Ընտիր թուղթի վրայ		Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի		Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած համար այլ գրութիւն չի դառնիր:

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ՍԱՂԻՄԱԿԱՆ ՅՈՒՇԵՐ

ՃՐԱԳԱԼՈՅՑԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

Եւրոպացիք տեսակ տեսակ Ուղեցոյցներ ու Տեղացոյցներ ունին հետերնին, երբ Երուսաղէմ կամ այլ ուրեք կ'ուղեւորին. իսկ մեր ուխտաւորներէն շատերը՝ պատկերազարդ Ուղեցոյց մը իսկ չունին ձեռքերնին, ուստի կը պարտաւորին օրը օրին իրենց համար ուղեւորական ծրագիր մը կազմել, և ըստ այնմ առաջնորդուիլ:

Ապրիլ 16ին, ժառանգաւորաց վարժարանին այցելութենէ ետք, պատրաստուեցանք Ս. Գերեզման երթալու:

Նուիրական քաղաքին առաջին եւ գլխաւոր սրբավայրը, ընդհանուր քրիստոնէից ուխտագնացութեան բուն նպատակը Քրիստոսի Գերեզմանն է, որ Ս. Յարութեան հոյակապ տաճարին կեդրոնը կը գտնուի:

Ինչպէս յայտնի է, աւագ շաբաթ օրը՝ Ճրագալոյցի երեկոյ և կամ «Լուսաւորեայի հանդէսի օր» կը կոչուի: Թէեւ Ս. Գերեզմանի՝ հանդիսաւոր օրերը՝ Ծաղկազարդի կիրակնամուտէն կ'սկսին և կը շարունակուին մինչեւ կրկնազատկի կիրակի օրը, բայց բուն տօնական օրը՝ Աւագ-Շաբաթ, Զատկական խթման նաւակատիքի օրն է.

Այս առթիւ բացառիկ պարագայ մը կայ: Աւագ Հինգշաբթի օրը, Ս. Յարութեան տաճարի մեծ դուռը Լատինք բանալ կուտան դռնապաններուն, երկուքական մեճիտ նուիրելով իւրաքանչիւր պաշտօնէի: Նոյն շաբթուան ուրբաթ օրը Տաճարին դուռը՝ միեւնոյն եղանակաւ Յոյնք կը բանան: Իսկ Ճրագալոյցի օրը Հայոց վանքին Թարգման վարդապետը Ս. Յարութեան տաճարին դուռը կ'երթայ, ուր՝ բոլոր ազգաց ուխտաւորները խռնուած անհամբեր կ'սպասեն, և պահակ զինուորներ, հսկողութեան համար ղրկուած, կը մնան մինչեւ արարողութեան վերջը:

Մեր Թարգման վարդապետն՝ հսակ ապա բանալ տալով դուռները, Հայոց ու Յունաց կողմանէ կարգաւորներ՝ Պատանատեղւոյն առջեւ կը շարուին, իւրաքանչիւրն իրենց ուխտաւորները զատելու, ջոկելու համար:

Արդէն այլ և այլ պատշաճ կարգադրութիւնք՝ նախապէս վանքէն տրուած հրահանգին համաձայն կատարուած, հազարաւոր ուխտաւորք կը սպասեն, երբ ժամը ցերեկուան ճիշդ 6ին Հայոց և Յունաց վանքերու Թարգմանները՝ Ս. Գերեզման մտնելով աչքէ կ'անցընեն, որպէսզի մարուած ըլլան Ս. Գերեզմանին բոլոր կանթեղներն ու մոմերը, և միանգամայն շրջահայեաց կը դիտեն, որ բնաւ մէկը չի գտնուի Ս. Գերեզմանին մէջ:

Ապա գիրար ողջունելով «Քրիստոս յարեաւ» կը փոխանակեն և դուրս կ'ելնեն՝ Ս. Գերեզմանին երկփեղկ դուռները գոցելով:

Միեւնոյն ժամանակ Գերեզմանին դրանը առջեւ Գեր. Աստուածատուր եպիսկոպոսը և Յոյն եպիսկոպոս մը կ'սպասէին, երբ ամեն ազգի երկսեռ հոծ ժողովուրդը գունդագունդ ի Ս. Գերեզման կը դիմէր:

Ս. Գերեզմանի դրան երկու բեւեռներուն վրայ՝ մօտ երեք կանգուն երկարութեամբ սպիտակ մետաքսեայ ժապաւէն մը անցուեցաւ, և այդ ժապաւէնին վրայ մեղրամոմ փակցնելով Հայոց կողմէն կեցող տեղացի Նասուֆ դռնապանը կնքեց քանի մը տեղերէն այդ մեղրամոմը:

Կնքեալ ժապաւէններուն մէկ ծայրը Յոյն եպիսկոպոսն ու միւս ծայրն Հայ եպիսկոպոս մը (Աստուածատուր եպիսկոպոսը) պինդ մը բռնած էին՝ դէմ յանդիման կենալով, և ասոնց առընթեր կանգնած էին Հայ և Յոյն Թարգման վարդապետներն, որոց մօտը կեցած էին Հայ և Յոյն լուսարարները, Ս. Գերեզմանին ծառայող պաշտօնեաներն, ամենքն ալ Թարգման վարդապետներուն տրամադրութեանը տակ կ'սպասէին:

Սոյն կարգադրութենէն կամ ձեւակերպութենէն յետոյ, ընդ նախագահութեամբ Յունաց Երուսաղէմայ Պատրիարքին, Յունաց Թափօրը սկսաւ Ս. Գերեզմանին շուրջը, ի ձայն բնիկներու ժխորին, որոնք ընդհանրապէս՝ լոյսին վրայ գովեստներ կ'երգեն:

Այս պահուս Երուսաղեմի Յոյներէն շատերը կ'սկսին ոստնուլ, կաքաւել և աղաղակել տեղական բարբառով:

Այս բացագանչութեանց ու ձայնարկութեանց մէջ Յունաց Թափօրն՝ երիցս դառնալէ ետեւ, Թափօրապետ Պատրիարքը՝ Ս. Գերեզմանին առջեւ եկած ժամանակ՝ արդէն նոյն տեղը կազմ և պատրաստ էր Հայոց լուսահան Արժ. Տ. Եղիա վարդապետն ալ, իրեն լուսահանի յատուկ եկեղեցական ճոխ զգեստովը զարդարուած: Մեր լուսահանին ընկերացած էին քէշ-քէշ երկու սարկաւագունք ալ, ինչպէս քէշ-քէշ Յունաց սարկաւագունք՝ իրենց Պատրիարքին:

Յոյն սարկաւագները՝ Պատրիարքներնուն դաւազանն ու սաղաւարտը, և Թափօրի ժամանակ կրած աւելորդ զգեստներն առնելով՝ վերադարձան:

Նոյն միջոցին, Հայոց սարկաւագներն ալ դարձան իրենց տեղերը, քանզի ա՛լ պաշտօննին վերջացած կը համարուէր:

Ապա, Յունաց Պատրիարքն և Հայոց լուսահան Տ. Եղիա վարդապետը՝ Ս. Գերեզմանին կնքեալ երկփեղկ դուռը բանալով՝ ի միասին ներս մտան, և անմիջապէս յիշեալ դուռները նորէն գոցուեցան: Ժապաւէններուն ծայրերը բռնած էին Գեր. Աստուածատուր Սրբազանն և Յոյն եպիսկոպոսը: Միեւնոյն ժամանակ երկու ազգաց Թարգման վարդապետներն ալ իրենց հսկողութեան պաշտօնը շրջանկատ կը կատարէին:

Այլ եւս, հազիւ քանի մը վայրկեան տեւեց նիւսի դանիվակ արարողութիւնն, և ահա՛ իւրաքանչիւրն, երկու կողմի իրենց յատուկ կողմնակի, փոքրիկ լուսամուտէն՝ լոյսը դուրս տուին, և լուսատարած մերազգի քաղաքացիներն— որ երիտասարդներ են և սպիտակ հագուստ հագած—լոյսն առնելով ուղղակի Ամեն. Տ. Յարութիւն Պատրիարքին տարին:

Զմոռանանք ըսելու թէ, այդ աշխարհական լուսատարածները՝ թէեւ շատուոր են, սակայն անոնցմէ գլխաւորները՝ երեք են, որոց մին՝ Ս. Պատրիարքին լուսատարածն է, երկրորդը՝ Պատրիարքական փոխանորդին, իսկ երրորդը՝ Թարգման վարդապետին:

Ժամանակին այսպէս կարգադրուած են: Ըստ նոյն աւանդութեան, այդ լուսատարածներուն առաջինը՝ 3 մեճիտ, երկրորդը և երրորդը՝ երկերկու մեճիտ պարգեւ կ'ընդունին Թարգման վարդապետէն, ի դիմաց միաբանութեան:

Վերոյիշեալ լոյսի արարողութենէն յետոյ, անմիջապէս սկսաւ Հայոց Թափօրը, և լուսահան Տ. Եղիա վարդապետն ալ՝ զգեստաւորեալ՝ Թափօրապետ կամ հանդիսադիր եղաւ, հետեւակ ունենալով Ղպտւոց և Ասորւոց եկեղեցական Թափօրը՝ իրենց խաչվառներով ու խաչալէմներով, և այսպէս Հայոց Թափօրը երիցս Ս. Գերեզմանին բոլորտիքը դարձաւ հանդիսապէս՝ «Որ զխորհուրդ քո գալստեան» Շարականը գեղգեղելով:

Թափօրի հանդէսէն յետոյ, բազմաթիւ երկսեռ ժողովուրդն սկսաւ արձակուիլ: Փափաքողը մնաց հո՛ն, Ս. Յարութեան վերնատան Ս. Պատարագին ներկայ գտնուելու համար, զոր հանդերձեալ էր մատուցանել լուսահան Տ. Եղիա վարդապետը: Իսկ մենք դարձանք Ամեն. Տ. Յարութիւն Պատրիարքին և այլ միաբան վարդապետաց հետ՝ Գլխադիր Ս. Յակոբ պատարագ տեսնելու, և ճաշու «Գովեա Երուսաղէմ զՏէր — Յարեաւ, Քրիստոս» հրեշտակային գեղգեղանքը Սիոնի բարձունքէն լսելու և վայելելու հոգեզուարճ խնդութեամբ:

Ա. Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԸ ԿՐԵԼՈՒ ԶԱՆԱԶԱՆ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐ

Լա Փօվէնս Մէտիքալ հանդէսը կը պարունակէ Տր. Ֆէլիքս Ռէյնոլտի Լա Մէտսին Մոտէռնի մէջ սոյն նիւթին վրայ հրատարակած մէկ յօդուածէն քաղուած մը: Հեղինակը սապէս կը խօսի. Մանուկները կրելու մասին մեր սովորութիւնները քաջածանօթ են: Անոնք ձախ բազկին վրայ կ'առնուին որպէս զի աջ ձեռքը ազատ ըլլայ գործածուելու. բայց ակնյայտնի է որ այս չէ լաւագոյն կերպը, վասն զի ոչ միայն կը յոգնի մարդ, այլ նաեւ կը պարտաւորի մեծագոյն ուշադրութիւն տալ մանուկին, հսկել դիտել, բոլոր անոր շարժումները մինչ կը տարուի այսպէս: Այսպիսի սովորութիւն մը չէր կրնար ի գործ դրուիլ վայրենի և կէս-քաղաքակիրթ ազգաց մէջ, յորս առօրեայ անհրաժեշտ պէտքերը չեն թոյլ տար վայելել նոյն ազատութիւնը հօգերէ, և յորս կանայք պարտաւորեալ են աշխատիլ արտօրէից մէջ.

Գաղղիացի գիւղացիք, կ'ըսէ Մ. Ռէյնոլտ, իրենց մանուկները օրօրոցին մէջ կը թողուն, եւ, եթէ հարկը պահանջէ, կը կապեն հոն: Մարոքի եւ Թաթարստանի մէջ ալ այս է սովորութիւնը: Ի Ռուսիա և Օսթեաքներուն մէջ մանուկը կը դրուի թեթեւ ուռի սակառի մէջ որ կը կրուի շալակի վրայ և հոն կը հաստատուի փոկերով: Ափրիկեցւոց սովորութիւնն աւելի լաւ է: Հոն մանուկը ուղղակի շալակ կ'առնուի և ամուր կը կապուի լաթի մը կտորով որ դառնալով կը հաստատուի կուրծքին վրայ: Մանուկը միշտ այս կերպով կը կրէ մայրը թէ՛ երբ կ'աշխատի դաշտին մէջ, թէ՛ երբ ջուրի սափոր ունենայ գլխուն վրայ:

Այս սովորութիւնը տարածուած է ուրիշ երկիրներ, և միշտ ի գործ կը դրուի Ճաբոնցւոց մէջ, որք քաջայայտ է որ իրենց զաւակներուն հոգ տանելու մասին առաջին ժողովուրդն են: Մ. Վայտըլ շատ մը հետաքրքրաշարժ մանրամասնութիւններ կուտայ այս նիւթին վրայ: Կ'ըսէ. Մանուկին ծնանելէն սկսեալ մինչեւ ըլլայ երեք կամ չորս տարեկան, միշտ և ամէն տեղ շալակով կը կրուի: Բէնտօ կոչուած զգեստ մը այնքան ընդարձակութիւն ունի որ երբ ծալուած կողմերը բացուին տարածուին, կուրծքին և կռնակին մէջտեղը կը ձեւանայ ձագարի նման միջոց մը ուր մանուկը կը դրուի, և անոր գլուխը միայն կ'երեւի զգեստին վերի եզերքէն: Ձեռքերը և բազուկները ազատ են, այնպէս որ մանուկը կրնայ շարժիլ ուզած կերպովը. և ուստի քիչ վտանգ կայ իյնալու կամ բանի մը զարնուելու: Նաեւ, այս կերպով մանկիկը պաղ չառներ, չմսիր, վասնզի մօրը մարմնէն բնական տաքութիւն կ'ընդունի: Մանկիկներն այս կերպով կրելուն ուրիշ մէկ օգուտը սա է որ մօրը ձեռքերն ազատ կ'ըլլան իր առօրեայ գործերն ընելու:

Առ հասարակ կը տեսնուի, կ'ըսէ յօդուածագիրը, որ հինգ վեց տարեկան մանուկներ իրենց աւելի փոքր եղբայրները և քոյրերը այս կերպով իրենց շալակին վրայ կը կրեն: Ճափոնաբնակ Եւրոպացւոց մանուկներն ալ այս կերպով կը կրուին իրենց սնուցիչներէն, և չթուիր թէ անհանգստութիւն կը զգան:

Ուրիշ ազգաց մէջ սովորութիւնը տարբեր է այս մասին: Մանկան ոտքերը կը դրուին ազդրին (գօտիէ) և սովորաբար ձախ ազդրին վրայ: Այս պարագային մէջ մանուկը կը կապուի երիզով մը որ կրողին ձախ բազուկը ազատ կը թողու: Մալայեցւոց սովորութիւնն է այս երիզը թանձր կտաւէ շինել և հաստատել զայն աջ ուսին վրայ: Նիամ-Նիամները կը շինեն կաշիէ կտորէ որ կ'անցնի ուսընդանուէ, ձախ ուսին վրայէն և աջին ներքեւէն: Երբ կանայք իրենց գլուխներուն վրայ կը կրեն որ և իցէ բան մը, մանուկը իրենց շալակը կ'առնեն, իսկ երբ բեռներ կը չկրեն իրենց կռնակով, մանուկը կ'առնեն իրենց ազդրին վրայ և կը հաստատեն փոկերով: Այս սովորութիւնը կը տիրէ շատ մը սեւամորթ ցեղերու մէջ: Քոնկոյի ծովեզերքի բնակիչք բեռները կը դնեն իրենց գլխուն վրայ, եւ մանուկը շալակին վրայ: Երկրին ներսերը ուր աւելի վտանգ կայ արկածներու, բեռները անկարելի է գլխու վրայ առնել, վասն զի հաւանական է որ իյնան. ուստի կը դրուին կռնակը գտնուած կողովի մէջ որ կը հաստատուի այծու մեծ մորթով մը որուն վրայ կը նստի մանուկը:

Պ. Լափիգ եւս երբ կը ճամբորդէր Անտամանի կղզեաց մէջ, տեսաւ որ այդ երկրին կիներն ալ իրենց մանուկները կը կրէին ձախ ազդրին վրայ, կը կրէին նաեւ կողով մը իրենց շալակը: Այս կերպով, կ'ըսէ յօդուածագիրը, վայրենի ազգերը լուծած են իրենց գործերը կատարելու և միեւնոյն ժամանակ իրենց մանուկներուն վրայ հսկելու և զանոնք խնամելու կարող լինելու խնդիրը:

ԱՅՆԹԱՊ

Գ.

Դպրոցաց կարգաւորութեան և յառաջդիմութեան մասին վերջին տարիներս թափուած ջանքերը գոհացուցիչ են, և ինչպէս կը յուսանք, օր ըստ օրէ կը շարունակուին այդ նպատակաւ:

Եկեղեցւոյ շինութեան համար եղած մեծ զոհողութիւնը կասեցուցած էր գիրենք պէտք եղած արժանաւոր հոգածութիւնը նուիրելու կրթական գործին և իրենց փափաքանաց համապատասխան մղումը տալու: Գոհացուցիչ է դարձեալ որ այդ մեծ աշխատութեան ժամանակ վարժարաններն ալ ըստ կարի վարած են, և անոնց ծախքերը հայթայթած:

Համեմատութեան մէջ կը գովուի կամ կը պարսաւուի գործ մը կամ աշխատութիւն մը: Այս քաղքին մեր ազգային վարժարանք՝ իրենց զոհողութեանց և արդեանց չափովը շահեկան վիճակի մէջ կը գտնենք շատ տեղերու հետ բաղդատմամբ: Հակառակ իրենց օտարախօսութեան՝ աւելի ջանադիր կը գտնուին ստանալու կորուսած լեզունին, քան անոնք որ կը պարծին մայրենի լեզուաւ, և անտարբեր կը մնան զայն պահելու, մշակելու և կանոնաւորելու:

Վարժարանք առանձին այլ և այլ յարկերու բաժնուած՝ զետեղուած են նորաշէն տաճարին շրջակայքը: Ունին երկու բարձրագոյն նախակրթարան՝ Աթենական և Վարդանեան անուններով, որք կը վարին համաձայն ծրագրի Ազգ. Ուսումն. Խորհրդոյ:

Աթենական վարժարանը կը պարունակէ 80—90 աշակերտ, ութ պաշտօնեայ, (այցելու ուսուցիչներն ալ հաշուելով) ընդ տնօրէնութեամբ Յակոբ էֆ. Պէքեարեանի, ուր կ'ուսուցուին գիտական ճիւղերէ զատ՝ Թուրքերէն, Ֆրանսերէն, Անգլիերէն. մեծ խնամ կը տարուի մայրենի լեզուի մշակութեան, և աշակերտք ամէնը, մինչեւ փոքրահասակ մանուկն ալ՝ վարժուած են հայերէն խօսակցութեան:

Այս դպրոցը ինը դասարանի բաժնուած է. իննամեայ շրջան մը բոլորողները՝ շրջանաւարտ չեն կրնար ըլլալ: Տասը տարիէ ի վեր հաստատուած է, անդրանիկ շրջանաւարտները հերու ելած են, այս տարի Բ. շրջանաւարտներ պիտի ելնեն:

Իսկ Վարդանեան վարժարանը, որ գրեթէ Աթենականի ծրագրին համաձայն կ'ընթանայ, Այնթապի Հայոց դպրոցային կանոնաւոր հաստատութեանց ամենէն հինն է. և ունեցած է բազմաթիւ շրջանաւարտներ, որոց ոմանք ինչպէս, Արմենակ Խարտնագրեան և այլն, կը դասախօսեն վարժարանին մէջ: Սկզբնաւորութիւնը՝ կարծենք, քան տարիի կը մօտիկնայ, և ըստ միշտ գոհացուցիչ կերպով շարունակուած է:

Վարդանեան վարժարանի Տնօրէնին բացակայութեան պատճառաւ՝ փոխ-Տնօրէնի պաշտօնը կը կատարէ Պերճ էֆ. եւ Յուսուն, այցելու կարգ մը դասատուաց հետ կը վարէ դպրոցը, նոր ուղղութեան համաձայն: Աշակերտք կը համրուին իբր 120, ձրի կրթութիւն ստացողներ ալ երկու Նախակրթարանաց մէջ: Կրթասէր ազգայնոց խումբ մը նիւթապէս և բարոյապէս կ'աջակցի Վարդանեան վարժարանի տնօրէնութեան՝ դպրոցը կանոնաւորեալ պահելու համար:

Գովելի են այս բարենպատակ ջանքերը և արժանի են քաջալերութեան՝ թէ՛ սատարող ազգայինք, և թէ Պատ. Ուսուցիչք: Սակայն գիտելու արժանի երեւոյթ մը կայ այս նախակրթարանաց ուրոյն վարչութեանց մասին: Թէպէտ յառաջդիմական մրցումնը գովելի են և կրնան օգտակար լինել, բայց երբ կարող պաշտօնեից պակասութիւնն զգալի է, երկու բարձրագոյն նախակրթարանները կրնան բաղխել անյաջողութեան այս հակընդդէմ մրցմամբ: Թէ՛ առաջնոյն և թէ երկրորդին մէջ արժանաւոր և կարող ուսուցիչներ չորս հինգ հատ կը համրուին. իմ մասին աւելի օգտակար կը լինէր՝ երկու Նախակրթարաններն ի մի ձուլել, և անոնց հասարակական մուտքերը միացնելով առաջ վարել մի Նախակրթարան բարձրագոյն դասարանով և փոխանակ միմեանց դէմ մրցելու, բարի նախանձով յառաջդիմութեան իղձով մրցիլ Գօլճէնի՝ Ամերիկեան այդ կրթական հաստատութեան դէմ, որ այժմ առանձին առանձին կը հակակշռէ մեր նախակրթարանները:

Իրա՛ւ, գոհացուցիչ և օրինակելի կարգապահութեամբ և եռանդեամբ կ'աշխատին երկուց նախակրթարանաց պաշտօնեայք. այլ իրենք իսկ կ'զգան թէ կարօտը կը քաշեն դրամին ու կարող մարդին, որովհետեւ ժողովուրդը չկրնար պահանջուածին չափ անոնց յառաջդիմութեան համար զոհողութիւններ ընել, և տնօրէններն շատ անգամ կը նեղուին հմուտ և փորձ ուսուցչաց պակասութենէն:

Մեք յառաջդիմութիւն կը մաղթենք միշտ, և յուսալից ենք, որ պսակուին իրենց կրթասէր ջանքերը: Ուրախ եմ ըսելու, Այնթապցի մանուկը, ուշիմ, կարգապահ և աշխատասէր է, և այսպէս գոհ կը թողու այցելուն՝ ցոյց տալով յանձն իւր կրթութեան շնորհները, բարեձեւ զգացմունքները, որք դպրոցականի էական պարտքերն են:

ՈՒԽՏԱՒՈՐ

Պ. ՍՏԵՓԱՆ ԼԻԱՆՈԶԵԱՆ

Այս օրերս Եալթայի մօտ վախճաներ է մեծահարուստ և ծանօթ հայ վաճառական Պ. Ստեփան Լիանոզեան: Հանգուցեալը բնիկ Շամախեցի էր և առեւտրական մեծ գործեր կը կատարէր ի Բագու, Աստրախան և ուրիշ քաղաքներ: Մասնաւորապէս կը զբաղէր ձկան արդիւնաբերութեամբ: Կասպից ծովին վրայ կը բանէին իրեն սեփական առեւտրական նաւերը: Լիանոզեան՝ Աստրախան քաղաքին նուիրած էր 300,000 րուբլի, այնտեղ ջրանցք բանալու համար:

ԿԱՍԿԱԾԵԼԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ Ի ԹԻՖԼԻԶ

Թիֆլիզէն կը հաղորդեն օգոստոս 25 թուականով, թէ կասկածելի հիւանդութեամբ երկու մարդեր բռնուելով, քաղաքին Միքայէլեան հիւանդանոցը փոխադրուեր են: Բագուի մէջ ալ երկու հոգի բռնուեր են նոյն հիւանդութենէն որ կը վախցուի թէ քոլերա եղած ըլլայ, թեթեւ տեսակէ:

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (93)

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ՏԺԳՈՅՆ ԱՂՋԻԿԸ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԷԿԻՅԷԹԻ ՀՕՐԸ

Հոն, հօրին մօտիկը, հողի մը խոռոչին մէջ, թանձր մացառներու ետին պահուըտեցաւ: Եւ սպասեց:

Ժամ մը անցաւ:

Կը յուսահատէր, երբ յանկարծ ոտնաձայներ լսեց որք կը մօտենային:

Գիշերը արդէն քանի մը անգամ մարդեր և կիներ անկից անցած էին, իր մօտիկէն, Էկիյէթ երթալով, ետ դառնալով, եւ դաշտին ճամբան բռնելով, Բրատ գիւղն երթալու համար:

Ձէին նշմարած զայն: Տիան պահուած էր մացառներուն մէջ և անոնց հետ համհաւասար եղած:

Զէր շարժեր և թանձր մութը կը պաշտպանէր զինքը:

Լսած ոտնաձայները Անթոնիօ՞ին էին:

Երիկ մարդու մըն էին անպատճառ:

Մարդու մը որ խոհեմութեամբ քալել կերեւար, վասնզի շատ անգամ կը կենար, վայրկեան մը ետքը նորէն կը շարունակէր ճամբան և այսպէս անզգալաբար կը մօտենար հօրի ծակին:

Տիան վարժուած էր մութին:

Եթէ մարդը շատ հեռուէն չանցնէր, դիւրաւ պիտի ճանչնար զայն:

Բայց արդէն, սիրտին սաստիկ բաբախումներէն կը նախազգար.

—Ի՛նքն է, Անթոնի՛օն է:

Մօտէն անցաւ, այնքան մօտէն որ բազուկն երկնցունելով պիտի կրնար անոր դպչիլ, այնքան մօտէն որ գրեթէ քսուեցաւ տատասկներուն երկար ցօղերուն որոց ետին կը պահուըտէր իր քոյրը:

Անթոնիօ՞ն էր:

Փոսին եզրն հասնելով կեցաւ և գլուխը թեթեւապէս ծռած, մտիկ ըրաւ թէ մութին մէջ մարդու մը մերձենալուն աղմուկը չպիտի լսէ:

Ցետոյ մռմռաց.

—Ոչ, մարդ չկայ: Տեղն ամայի է, ինչպէս միշտ... յառա՛ջ...

Հողի յաջորդական փլուզումներ դիւրացուցած էին փոսին մուտքը:

Ասկից զատ Պարթոլի որուն մտադրութիւնները պատմեցինք ի մասին բանուորներու ապահովութեան, ելնարաններ հաստատած էր որք հաղորդակցութեան մէջ կը դնէին ամեն յարկի գետնուղիները:

Ինչո՞ւ, քանի որ հին փոսը չէր շահագործուեր, քանի որ գետնուղիներն երեսի վրայ ձգուած էին:

Վասնզի փոսը իր գետնուղիներուն միջոցաւ կը հաղորդակցէր Էկիյէթի հօրին հետ, որ հազիւ մէկ քիլոմէթր հեռի էր:

Եւ կարելի էր որ՝ աղէտի մը պարագային՝ հին փոսը պատսպարան ծառայէր բանուորներուն որք նեղը մնացած ըլլային ողողումէ մը, հրդեհէ մը կամ կազերու պայթումէ մը:

Տիան չէր գիտեր ասիկա:

Բայց ինք արդէն երկար ատենէ ի վեր գիտէր:

Հոն անհետ եղած էր այն գիշերներն երբ Տիան կը հետապնդէր զինքը:

Կարծես գետինը կուլ տուած էր զայն:

Կը սողար՝ կառչելով քարերու, մացառի ճիւղերու, արմատներու որք առաջ արձկուած էին՝ մամուլի հրէշային թաթերու պէս:

Եւ առաջին ելնարանն հասաւ:

Եւ վար թաւալեցաւ կատուի մը դիւրաթեքութեամբ:

Տիան ոտքի կ'ելլայ, հոն ա՛լ մարդ չի կայ:

Փոսին կը մօտենայ... վար կ'իջնէ ինքն ալ... արմատներուն կառչելով, իր եղբօրը չափ դիւրաշարժ, գրեթէ նոյնքան կորովի:

Երբ սանդուխներուն կը հասնի, կը վարանի:

Անդունդն իր ոտքերուն տակն է, անչափելի, մահաստուեր, սեւ:

Զարհուրելի գաղտնիքներ ծածկելու երեւոյթ ունի և Տիան, որչափ ալ քաջասիրտ, կը մնայ սոսկահար:

Ետ կը դառնայ: Վեր կ'ելլէ: Վերը միայն շունչ կառնէ, կապոյտ երկինքին տակ ու շողացող աստղերուն ներքեւ:

Ոչ, չէ համարձակած:

Այդ խաւարն ո՛րքան սոսկալի է:

Նորէն իր տեղը կերթայ բռնել մացառներուն ետին և իր եղբօրը դուրս ելլելուն կը սպասէ:

Ժամ մը ետքը, ստուեր մը դուրս կ'ելլէ գետնէն:

Ինքն է:

Եւ մեծաքայլ կը բռնէ դղեակին ճամբան:

Ի՞նչ պիտի ընէ այդ գետնուղիներուն մէջ:

Տիան կուզէր գուշակել, գիտնալ, իմացնելու համար այն սիրեցեալ էակներուն որոց կը սպառնար այս վտանգը:

Եւ իր վրայ տիրող սոսկման մէջ, յաջորդ օրն յանկարծ կը մտածէ որ եթէ առջի անգամուան պէս իմաց տայ Պարթոլիին և Ֆիլիբին, անոնք զգոյշ պիտի գտնուէին:

Ի՞նչ ըսել անոնց:

Զի գիտեր:

Գէթ անոնց խոհեմութիւնը պիտի արթնցունէ... ասիկա կ'օգտէ:

Այն ատեն, առջի անգամուան պէս, իր գիրը կեղծելով, բայց այս անգամ ամեն հոգ տանելով, որպէսզի Բլէօին կասկածները փակէ, գրեց.

«Այն անձը որ ձեզի փրկեց անխուսափելի աղէտէ մը, այսօր կը ծանուցանէ դարձեալ որ բան մը կը պատրաստուի ձեզ դէմ: Մեծ վտանգ մը կը սպառնայ ձեզ: Ձեմ գիտեր ի՛նչ: Ձեմ գիտեր ո՛ւսկից պիտի գայ: Եթէ իմանամ, պիտի ըսեմ ձեզի:

«Հիմակուհիմա, հսկեցէ՛ք, հսկեցէք ձեր վրայ:»

Մտածեց որ եթէ մատնէր Անթոնիօին գիշերային պտոյտները լքուած գետնուղիներուն մէջ, արդարութեան կը յանձնէր զայն ու կը դատապարտէր: Թէեւ միայն ատելութիւն տածէր անոր նկատմամբ, իր եղբա՛յրն էր: Տիան ետ կ'ընկրկէր այս դժբաղդ ծայրայեղութեան առջեւ: Ահա թէ ինչո՞ւ չէր ուզած ոչ մէկ ճիշդ տեղեկութիւն տալ: Եթէ միմիակ ինք ըլլար, գուցէ համակերպէր: Բայց այդօրինակ ամօթ մը իջնելով այդ գլխուն վրայ, միթէ չէ՞ր ոչընչանար երջանկութիւնը զինք շրջապատողներուն, անշուշտ խզելով Բլէօի և Պարթոլիին մտաւոր ամուսնութիւնը:

—Անոնք ալ պիտի հսկեն, ըսաւ ինքնին, ես ալ պիտի հսկեմ: Ասանկով պիտի արգիլուի Անթոնիօին դիտումներուն գործադրութիւնը:

Եւ միտքը դրաւ անկից ետքն աւելի քաջասիրտ ըլլալ, եթէ առիթը ներկայանար, և երեւան հանելու համար ճշմարտութիւնը, երդում ըրաւ ա՛լ չընկրկիլ սեւ անդունդին առջեւ որ սոսկացուցած էր զինքը:

Բայց այս անգա՛մ ինչպէս յանձնէր նամակը:

Կուզէր գիրծ մնալ կասկածէ... կուզէր նաեւ որ Պարթոլի և Ֆիլիբ անյապաղ իմանան... անոնցմէ մէկուն ուղղուելու էր նամակը:

Տիան, յոյժ շփոթած, կը փնտռէր ու չէր գտներ:

Կէսօրէն ետք, Բասթիլպուքի մէջ միմիակ մնաց Բլէօի հետ. Ֆիլիբ և Պարթոլի որսի գացած էին: Անթոնիօն իր պաշտօնին գլուխն էր Էկիյէթի մէջ:

Բլէօ, մէկ քանի օրէ ի վեր քիչ մը անհանգիստ, վասնզի ամուսնութեան մերձեցումը հակառակ իր որոշումին, հակառակ իր կամքին, կը խորտակէր իր ջիղերն ու կ'ընկճէր զինքը, Բլէօ իր սենեակը մտաւ հանգչելու համար:

Տիան մինակ մնաց:

Նամակն իր քորսաժին տակն էր, պահարանի մը մէջ որուն վրայ Պարթոլիի անունը գրուած էր միայն:

Դուրս ելաւ, պարտէզ իջաւ:

Նշմարեց որ դռնապանը ծառուղիներուն մէջ զբաղած էր ձմրան արդուզարդն ընելու:

Միւս կողմէ, անոր կինը՝ կողով մը առած՝ Թաւնի եղերքէն կ'երթար դէպի Բրատ:

Ոչ ոք կար գեղջկական փոքր տաղաւարին մէջ, որ խուցի տեղ կը ծառայէր դռնապանին:

Եւ իր աշխատած տեղէն՝ այս վերջինը չէր կրնար տեսնել վանդակապատին մօտ տեղի ունեցածը:

Այդ վայրկեանն ընտրելու էր:

Շուտով որոշումը տուաւ:

Պղտաց պահուն Տիան կը մօտենայ տաղաւարին, կիսովին կը բանայ դուռը, սեղանի մը վրայ կը նետէ նամակը և դուռը կը փակէ նորէն:

Պարտիզպանը չէ շարժած: Գլուխը չէ դարձուցած: Դուռն աղմուկ չէ հանած:

Տիան իր սենեակը կը դառնայ, աւելի հանդարտ:

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, 6/18 ՍԵՊՏ. 1894

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԻԶՄԻՐԻ ԹԵՄԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ստորեւ կը հրատարակենք քաղուածներ երկու ընդարձակ նամակներէ զորս երեկ ստացանք տարբեր — թէեւ իրաւացիք եւ արժանահաւատ — աղբիւրներէ։ Առաջնորդին բացակայութենէն կը գանգատի։ Ազգային վարժարանին անձուկ վիճակէն կը գանգատի։ Այս անձկութիւն վերագրելի է ուրիշ անձկութեան մը, տնտեսային կարգէ։ Իզմիրի անուանի եւ արժանի վիճակի մը մէջ չըլլալն ոչ ումեք գաղտնիք է։ Այսպիսի վիճակ մը յարատեւ խնամք և զօրաւոր ջանք կը պահանջէ, այնպէս չէ՞։ Բայց Ս. Առաջնորդն ամիսներէ հետէ բացակայ մնալով, այնպիսի կարծիք մը կուտայ մեզ թէ ամենայն ինչ բարեկարգ է Ցոնիականի ափանց վրայ։ Այս պարագայից մէջ անցընելու թողլով Իզմիրի Վարչութիւնը, Ն. Գերապատուութիւն գործնականապէս ապացուցած կ'ըլլայ թէ Իզմիրցիք առանց Առաջնորդի ալ կրնան ըլլալ, և թէպէտ այսպիսի ապացոյց մ'ընծայելու մասին ուրիշներ կրնան շահ ունենալ, բայց կարծենք թէ այնպիսի կարծիք մը հաստատելու անձնապէս գործակցիլ ո՛չ Ն. Գերապատուութեան շահն է, ոչ ալ իր կարգակիցներուն կամ՝ աստիճանակիցներուն։ Ասլանեան Տ. Ներսէս վարդապետ այնքան ուշիմ՝ և բանիմաց եկեղեցական մ'է որ ասկէ աւելին ըսելու պէտք չկայ՝ հասկցնելու համար թէ իր երկարատեւ բացակայութիւն ինչ տպաւորութիւն կ'ընէ թէ՝ Իզմիրի մէջ և թէ ի Կ. Պոլիս։ Պարզ և կտրուկ հրաժարական մը հասկնալի լուծում մ'է։ Բայց քանի որ զինք ուզողներ կան դեռ, փութալ Իզմիր դառնալը մարդկօրէն աւելի հասկնալի է թերեւս։ Իսկ այս տատանեալ կացութիւն ուրիշ բանի չի ծառայեր բայց եթէ այնքան կարեւոր թեմի մը մէջ ձախող վիճակ մը տեւական ընելու, որ Ազգին ալ պատուաբեր չի կրնար ըլլալ ի վերջոյ։

Ցարգոյ նամակագիր մը ի մէջ այլոց հետեւեալ դիտողութիւնները կը հաղորդէ մեզ.

«Ամենուս ծանօթ հին պատմութիւնը կը կրկնեմ... Քաղաքիս տեղական ազգային գործերը բարւոք վիճակի մէջ չեն։ Վարչական մարմինները (Ուսումնական Խորհրդէն զատ) գրեթէ բոլորովին հրաժարած, անիշխանութիւն մ'է որ կը տիրէ, և այս ամենը կը վերագրուի մեր Ս. Առաջնորդին բացակայութեան, որ կը յամենայ իր պաշտօնատեղին վերադառնալու։ Առաջնորդ Ս. Հայրը կատարելապէս իրազեկ է տարտամ՝ վիճակին, և թէպէտ գիտէ թէ ճիշդ այս պարագայիս մէջ մանաւանդ իր ներկայութիւն որչափ հարկաւոր է միտքերն հանդարտեցնելու, ժողովուրդն յորդորելու և առկախ մնացեալ տեղային խնդիրները կարգադրելու, սակայն կը յամառի տակաւին, և անձնական տկարութեան պատճառաւ,—ինչպէս որ կ'ըսեն,—երբեմն կը հրաժարի, այս կամ այն անձնաւորութեան դէպ իր անձն բրած ակնարկութիւններէն զգածուելով առնուելով վիրաւորուելով, առանց յիշելու թէ Առաջնորդ մ'որ ժողովրդի մը պետ է՝ պէտք չէ որ կարեւորութիւն տայ մասնաւորներու կողմէ եղած դիտողութիւններու, և պարտի միայն ընդհանուրին շահն ի նկատ առնուլ։ Երբեմն իսկ կը գրէ, թէ երբ ի մտոյ իր անձնական առողջութիւնը պահէ «տրամադիր է» ետ առնուլ իր հրաժարական։ Ամեն ինչ թէական և առաջական։ Թող սպասէ ուրեմն Զմիւռնիոյ ժողովուրդն որ իր Առաջնորդին կամքը լինի որոշելու ոչ թէ Զմիւռնիա վերադառնալ, այլ իր հրաժարականն ետ առնուլ, իսկ Զմիւռնիա վերադառնալու խնդիրը տակաւին անորոշ է, այդ եւս նորանոր բանակցութեանց, աղաչանաց, թախանձանաց ենթակայ է։ Արդէն գանգատներ կը լսուին, և Ն. Գերապատուութիւն փոյթ կ'ընէ յետոյ ամեն ինչ, լաւ կ'ընէ ժամ առաջ իր պաշտօնատեղին վերադառնալով։»

Իրազեկ անձ մ'ալ հետեւեալը գրած է մեզ.

«Քանի մ'օրէն ազգ. վարժարանք կը բացուին, բայց որո՞ւ առջեւ. մեր ուսած տարիք տեղեկութեանց համաձայն, կրթական վարչութիւնն այս տարի նոր ի նորոյ փոփոխութիւններ մտածել պիտի ստիպուի եղեր. թէեւ այդ բարենորոգումները չենք յուսար որ կարենան իրենց նպատակին հասնիլ։ Սոցա առաջինը պէտք է համարել աշակերտաց թոշակի խնդիրն, այսինքն՝ այս տարի Ուսումնական Խորհրդոյ որոշմամբ առանց բացառութեան ամեն աշակերտ պարտի թոշակ մը վճարել բատ կարգի և աստիճանի։ Սոյն անօրինութիւն շատ հոգ կը պատճառէ տեղացի աղքատ դասակարգին, որուն ցարդ մինչեւ իսկ դպրոցական պէտքեր ձրի կը տրուէին։ «Ինչո՞ւ այս փոփոխութիւն», կը հարցնեն, մինչ ազգ. սնտուկն ո՛չ այնքան աղքատ է որ մեզ պէս օրուան օրապահիկը չվաստկող ծնողներէս ետ դրամ կը պահանջուի. մեր մէջ անանկներ կան որք իրենց մանկտւոյն վրան գլուխը պատռած թողլէն զատ, չեն կրնար շապիկ ևն. հագցնելու, և այսպէս խօսողներու վերջը չկայ։ Իրազեկ անձ մը երբ մօտէն կը տեղեկանայ այս անցից, անկարելի է որ կասարել իրաւունք չի տայ աղքատիկ դասուն։ Երեկ մին ինծ կ'ըսէր. «Էֆէնտիս, ինչպէս ըսեմ, ինչպէս բացատրեմ, տղաս աշխատասէր, յառաջադէմ է. օր մը բացակայ մնացած չէ իր դասէն. ինք ուսման մեծ սէր ունի և օր առաջ դպրոց պիտի երթամ կը պոռայ։ Մեր աղաներն ինչ ստակ կը պահանջեն. ես այս գիշեր ինչպէս անցնիլս կը մտածեմ։ Մեր աղաները կը պնդեն, անկարելի է առանց դրամի կ'ըսեն, ինչ ընեմ» եւ յիրաւի, կը ցաւիմ այդ անձին վրայ որ իր աղքատութեան մէջ իսկ փոխանակ իր որդին գործի գնելու (ինչպէս այդ դասակարգէ շատեր կ'ընեն), որպէս զի ատոր վաստակով ինք եւ կարենայ մի քիչ հանգիստ ըլլալ, կը շարունակէ դպրոց ղրկել զայն հաստատ դիտաւորութեամբ մինչ վերջն որպէս զի մարդ ըլլայ։ Իմ մասիս այս որոշումը լաւ չեմ գտներ։ Մեր վարժարանաց աշակերտներու թիւն շատ պիտի նուազի, և մինչեւ իսկ կէսէ քիչ պիտի մնայ։ Ազգը պիտի երթան բողոքականներու, որք սիրով պիտի ընդունին զանոնք։ Թոշակի խնդիրը քաշքշելով շատ մեծ անխելքութիւն կը համարուի, մանաւանդ ամեն հանգամ վիճակն քննելու համար միակ էֆէնտի մը նշանակուած է, և այդ միակ ինչպէ՞ս կարող է ընել։

Ուսուցչաց ամսականներն անվճար կը մնան ժամանակէ մ'ի վեր։ Մեր Քաղաքական և այլ ժողովներն գրեթէ լուծեալ վիճակի մը մատնուած, գործի գլուխ ոչ ոք կը գտնուի։ Վերջապէս անկերպարան վիճակ մը. այժմեան Վարչութիւն Առաջնորդարանի միքանի պաշտօնեայներու ձեռքը մնացած է, կ'ըսուի թէ ուսուցիչներու մի քանիներ դիտաւորութիւն ունին դասաւանդութեան չսկսիլ վճարուելէ առաջ։ Եւ այս վիճակին մէջ դեռ մեր Ս. Առաջնորդն 'երեւի չմնացուց օդափոխութիւնն, և կ'սպասէ որ Իզմիր Ազգ. գործերն ինքնին լմնան։

Ա. Մամլոյ վերջին թուոյն մէջ Ազգ. վարժարանաց տեսուչը Տեղեկագիր մը պէս բան մը գրել ձեռնարկած է, բայց լաւ չկրցանք հասկնալ թէ այդ տեղեկագիրն երկու շաբաթուան տեղեկագիր մ'է թէ տարուան ընթացքի մը տեղեկագիրն։ Եթէ երկու շաբաթուան համար է, շատ անհեթեթ գործողութիւն մը կ'երեւի մեզ։

Քաղքիս Մխիթարեան վարժարանին յայտարարութիւնն ստացանք, որուն մէջ կը խօստանան որ եթէ յաջողին առանձին դասարան կազմել այսինքն 3-4 հայ աշակերտները գէթ 10ի բարձրացնեն, մտադիր են ինչ ինչ նիւթեր մայրենի բարբառով աւանդել։ Բայց կարող են 3-4 աշակերտով առանձին դաս մը կազմել, քանի որ իրենց ամբողջ աշակերտներու թիւն 34-35ի կը յանգի. և բոլո իրենց Ցուցակագիծն (plan) (երեւի Ցայտագիր կամ Հիմնագիր ըսել կ'ուզեն), արտաքին դասատուներու թիւն 16ի կը յանգի եղեր. իրօք մեծ բան է՝ 2 աշակերտի 1 դասատու։ Ցայտարարութիւնն կը վերջանայ այսպէս «Անդրադառնալ [illegible] ընդունելութեան պայմանաց [illegible] ըլլալու համար դիմել առ վարիչ Հ. Անտոնեան Թիրոյեան»։ — Երեւի Տիրոյեան Հ. Անտոն ըսել կ'ուզէ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ի ՖՐԱՆՍԱ.— Աջակողմեան մը ուզեց սեւ դրօշ մը իր պատուհանէն կախելով իր սուգն յայտնել Փարիզի կոմսին մահուան առթիւ։ Բայց նախ ոստիկանութեան վերատեսչէն հաւանութիւնը խնդրեց, որ այս պատասխանը տուաւ. «Ամեն Ֆրանսացիք որք Փարիզի կոմսին մահուամբ սուգի մէջ ինկած են, ազատ են իրենց սուգն յայտնել իրենց յարմար դատած եղանակաւ, բաւական է որ հանրային հանդարտութեան չդպչի»։ Սեւ դրօշն երկու օր կախուած մնաց այն պատուհանէն։ Բայց կղերը ձեռնպահ կեցած ըլլալով, Ֆրանսայի մէջ սուգի ուշագրաւ արտայայտութիւններ չեղան։

ՕՐԼԷԱՆՍԻ ԴՈՒՔՍԸ, Փարիզի կոմսին որդին և ժառանգորդը, միայն 10 միլիոն ֆր.ի հարստութիւն մ'ունենալով, իր հօր պէս ի Սդօու Հաուզ պիտի չկրնայ ապրիլ և այնքան ծախք ընել։ Պալատ մը պիտի ընէ Եւրոպիոյ մէջ։ Արքունիքները պիտի այցելէ, և ի վերջոյ Լոնտոնի մէջ պիտի հաստատէ իր բնակութիւն։ Ամեն տարի քանի մը ամիս պիտի անցընէ ի Լա Հէ, աւելի մօտ ըլլալու համար Ֆրանսայի։

—Անգլիոյ Արքունիքն եւս ութ օր սուգ կը բռնէ Փարիզի կոմսին մահուան առթիւ։

ԵԳԻՊՏՈՍ.— Գահիրէ հրատարակուող Ժուռնալ Էժիբսիէն անուն ֆրանսերէն լրագրին տէր Պ. Կուարնէրի, որ իտալեան հպատակ է, կարգ մը տեղային վարչութեանց և անձնաւորութեանց նկատմամբ անպատշաճ լեզուաւ խօսած ըլլալուն պատճառաւ, Եգիպտոսէն մեկնելու բացարձակ հրաման ստացաւ իտալեան կառավարութենէն, և անմիջապէս հնազանդեցաւ։

ԱԼԺԵՐԻԱ.— Դոն քաղաքին մօտերն անտառաց հրդեհն այնքան ընդարձակ է որ մուխը պատած է օդն օրերով ճամբայ, և Ալժերիոյ այն կողմը ցերեկներն արեգական ճշմարիտ խաւարում կը պատճառէ։ Դոն քաղաքին մէջ ջերմութիւնն անտանելի է այս մեծ հրդեհին պատճառաւ։

ՊԻՍՄԱՐՔ ԻՇԽԱՆ առաջիկայ կիրակի պիտի ընդունի ի Վարձին աւելի քան 4,000 հոգիէ բաղկացեալ ուխտագնացութիւն մը Բոզէն գաւառին գերման ազգաբնակութեան կողմէ, որ երախտապարտ է իշխանին՝ լեհ տարրին դէմ զիրենք պաշտպանելուն, կամ լաւ եւս՝ լեհ տարրը գերմանացնելու ճիգեր ընելուն համար, որոյ այնքան համամիտ չէ արդի կայսրը։ Պիսմարք իշխանին նախապէս հարցուած ըլլալով թէ խա՞ռն պատգամաւորութիւն մ'կ'ուզէ, թէ ոչ՝ միայն այրերէ բաղկացեալ պատգամաւորութիւն մը, ծեր.քաղաքագէտը պատասխանեց. «Կինմայք միշտ սիրով կ'ընդունուին հոս»։ Ուստի շատ մը տիկիններ և օրիորդներ ալ կը մասնակցին ուխտագնացութեան։

ԲՐԱԶԻԼԻԱ.— Հանրապետութեան նախագահ Բէյլսօտօ Մարեչալ յաղթած ըլլալով հակառակորդ կուսակցութեան, ձերբակալել տուեր է 58 պրազիլեան ցամաքային և ծովային պաշտօնակալներ, որոց մէջ նաեւ մարեչալ մը կայ, և չորս օր ետքն ամենքն ալ հրացանի բռնել տուեր է Սանդաքրուզի բերդին մէջ։ Անգլ. լրագիրք հրատարակած են մահուամբ պատժուածներուն անունները։

ՃԱՊՈՆԻ ԿԱՅՍՐՆ յայտարարութիւն մը հանեց ի պատասխանի Չինու կայսեր յայտարարութեան, որով պատերազմին պատասխանատուութիւնը Չինու վրայ կը նետէ, ըսելով թէ Չին չուզեց Քորէայի անկախութիւնը ճանչել և Ճապոնի հետ գործակցիլ Քորէայի մէջ անհրաժեշտ դատուած բարեկարգութիւնները մտցնելու համար։

ՍԿՈՎՏԻԱՅԻ հանքերուն մէջ համաձայնութիւն կատարեալ ըլլալու յոյս կայ, զի հանքատէրները թոշակներն անփոփոխ կը պահեն մինչեւ տարւոյս վերջը, մինչեւ իսկ աւելի երկար ժամանակ, և կը հաւանին հաշտարար մարմնոյ մը կազմութեան, ինչպէս կայ Անգլիոյ մէջ այժմ, որով հանքերու մասին ամեն վէճեր իրաւախոհութեամբ կը վերջանան։ Հանքատէրները թէպէտ դոցած էին Սկովտիոյ մէջ երեք ամիսէ ի վեր, բայց յուսալի է որ արտադրութիւնը շարունակուի բատ առաջնոյն։

ՄԱՏԱԿԱՍՔԱՐ.— Գերման երկրախոյզ մը Մատակասքարէ կը գրէ գերման թերթի մը թէ Ֆրանսացիք ալ ժամանակ կորսնցնելու չեն, եթէ կ'ուզեն իրենց ազդեցութիւնը պահպանել այս մեծ կղզւոյն մէջ. եթէ անմիջապէս գործի սկսին, 7,000 զօրք և 50—60 միլիոն ֆր. կը բաւէ։ Մախքը կարելի է հանել այնքան հարուստ կղզիէ մը։

ԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ ԿԱԹՈԼԻԿԱՑ.— Պրուքսէլի մէջ գումարեցաւ կաթոլիկ Եկեղեցւոյ պատկանող քրիստոնեայ և հաւատացեալ գիտուններու համաժողով մը, հովանաւորութեամբ կաթոլիկ նախարարութեան Պելժիոյ և արքեպիսկոպոսին որոյ իշխանութիւնը կը տարածի բոլոր Պելժիոյ վրայ։ Ներկայ էին քանի մը հազար պատուիրակներ Եւրոպիոյ և Ամերիկայի ամեն կողմերէն։ Ճառեր խօսուեցան այս ճշմարտութիւնն ապացուցանելու համար թէ Գիտութիւն և Կրօն թշնամի չեն իրարու, և հաստատելու համար թէ ամեն առաջնակարգ կաթոլիկ հաստատութեանց մէջ բնական և չափական գիտութիւնք ամենայն խնամով կ'աւանդուին։ Շատ խօսուեցաւ նոր կաթոլիկ կղերին վրայ, թէ նա ինչպէս կը պատրաստուի ժամանակին ոգւոյն համեմատ, և ճշմարտապէս գիտական կրթութեամբ մը, առանց ամենեւին անտեսելու նախնեաց կամ Ս. Հարց ուսումներն և դպրութիւններն։ Ամենէն աւելի շահեկան տեղեկութիւնք տրուեցան Ամերիկայի կաթոլիկ կղերին լուսամիտ ուղղութեան վրայ, որով համընթաց կը դառնայ ժամանակին յառաջդիմութեանց, և անոնցմէ օգուտ կը քաղէ Եկեղեցւոյ գործն յառաջ տանելու համար։

ԿՏԱԿ ՄԸ.— Փարիզի կոմսը կտակեր է որ իր մարմին անգլ. հողին վրայ Ուէյպրիճի փոքրիկ կաթոլիկ եկեղեցւոյն մէջ թաղուած մնայ, ի բացառեալ թէ երբեք իր յաջորդներէն մէկն իբրեւ պետ ֆրանսական վարչութեան կարենայ հանել անկէ և փոխադրել ի Ֆրանսա Տրէօի մատուռն, ուր կը հանգչին ոսկերք Օրլէանեան գերդաստանին պատկանող իշխանաց և իշխանուհեաց։

ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄՍԻՆ վրայ խօսելով, Թայմզի Փարիզեան թղթակից Պ. տը Պլովից, որ հանգուցելոյն բարեկամութիւնը կը վայելէր, կ'ըսէ թէ երկու սխալ գործեց, որով տկարացուց իր դատ։ Իր հայր, Օրլէանսի դուքսը, մեռած ժամանակ կտակած էր որ Փարիզի կոմսը չհրաժարի Օրլէանեան աւանդութիւններէն և եռագոյն դրօշէն, որ կը մարմնացնէ հարիւր տարի առաջ Ֆրանսայի ընդունած վարչական սկզբունքներն և կառավարական ուղղութիւնը։ Ֆրանսայի արքայական Տան երէց կամ Պուրպոնեան ճիւղն այն նոր ուղղութեան համամիտ չէր գտնուած, և իր դրօշն ալ հին դրօշն էր, այն է՝ շուշանակիր սպիտակ դրօշն, որ տակաւին կ'երեւի Շարլ Ժ. Թագաւորին պատկերը կրող 20 ֆր.ոցներուն վրայ։ Լուի Ֆիլիպ թագաւոր, որ նոյն Տան կրտսեր կամ Օրլէանեան ճիւղին կը պատկանէր, իր հօրմէն անանկ տեսած ըլլալով, ճանչած էր եռագոյն դրօշն։ Արդ, երբ Շարլ Ժ.ի ժառանգորդ Շանպորի դուքսը կը մնար Աւստրիոյ հողին վրայ, (արդի Հանրապետութեան հաստատուելէն ետքը) Փարիզի կոմսն, ընտանեկան Տան երկու ճիւղերն իր վրայ միացնելու համար, եւաւ անոր քով գնաց, անոր ընտանեկան գլխաւորութիւնը ճանչցաւ, համաձայնութիւն յայտնեց, և յուսայ որ ինք պիտի ըլլար Շանպորի դքսին յաջորդն, որով և թէ՝ Պուրպոնեանց և թէ Օրլէանեանց գլուխ։ Հետեւանքն այն եղաւ սակայն որ համոզեալ Պուրպոնեանք իրենցմէ չսեպեցին Փարիզի կոմսն, և երբ Շանպորի դուքսը մեռաւ, անոր այրի կինը գլխաւոր սգակիրի դերը տուաւ Պուրպոնեան գերդաստանին պատկանող սպանացի և իտալացի օտարական իշխաններուն, փոխանակ այն գերդաստանին կրտսեր ճիւղին գլուխը գտնուող ֆրանսացի իշխանի մը առաջնութիւն տալու, որով Փարիզի կոմսը չկրցաւ յուղարկաւորութեան ներկայ ըլլալ։ Իսկ համոզեալ Օրլէանեանք վշտացան որ իրենց պետ գէթ ի վերին երեսս կը զոհէր իր հօր և մեծ-հօր դաւանած սկզբունքները։—Փարիզի կոմսին երկրորդ սխալն եղաւ Պուլանժէ զօրավարին գործակցին, որով պատուաւոր դատ մը անպատշաճ միջոցներով յառաջացնելու դիմեց, և պարտութեան հետեւանքը նուաստութիւն եղաւ։ Բայց Պ. տը Պլովից կը յարէ թէ Փարիզի կոմսն այս սխալները գործեց իր եռանդուն հետեւողներէն մղեալ, որք իշխանութեան և պաշտօնի անցնիլ կը բաղձային, մինչ եթէ իրեն մնար, յոյժ ուղղամիտ, պարկեշտ և քաղաքագէտ անձ մ'էր հանգուցեալն։ Իր կուսակցաց անհամբերութիւնն էր նաեւ որ զինք Ֆրանսայէն հեռացնելու մղեց Պ. տը Ֆրէսինէի նախարարութիւնն. որովհետեւ ի Փարիզ Րիւ տը Վառէն փողոց Կալլիերա դքսին պալատանման ապարանքին մէջ երբ տեղի ունեցաւ Փարիզի կոմսին աղջկան ամուսնութիւնը Փորթուկալի ապագայ թագաւորին հետ, Ֆիկառօյի մէջ հետեւեալ օրն հրատարակեալ յօդուած մը կ'ըսէր թէ այս հարսնիքին աջակողմեան կուսակցութենէն այնքան նշանաւոր իշխաններ, դեսպաններ, մարդիկ, վարչագէտ անձեր, դիւանագէտներ ու գիտականներ ներկայ էին, որ կոմսն իր ձեռաց ներքեւ պատրաստ ունէր ամբողջ վարչական մարմին մը, երբ խնդրուէր, որով իր դատին յաջողումն անհրաժեշտ էր։ Այսպիսի արտայայտութիւն մը բնականապէս նեղացուց Հանրապետականներն, որք Երեսփ. Ժողովոյ և Ծերակոյտի մէջ պահանջեցին և քուէարկեցին որ երբեմն իշխանութիւն վարած Տուներուն գլխաւոր ներկայացուցիչներն երբ և ուզէ Ֆրանսայէ հեռացնելու կարող ըլլայ նախարարութիւնն։ Օրէնքին քուէարկման հետեւեալ օրն իսկ Փարիզի կոմսը մեկնեցաւ Ֆրանսայէն և ա՛լ չկրցաւ դառնալ։ Հիմակ աջակողմեանք խրատուած են թէպէտ, բայց Հանրապետութիւնն այնքան ամրապէս զօրացած է որ իրենց ակնկալութիւնք գործնական կարեւորութիւն չեն կրնար ունենալ այլ եւս։

ՉԻՆԱԿԱՆ ՏՕՆ ՄԸ.— Սեպտ. 2ին, 3ին և 4ին (որ չինական օրացոյցին մէջ Օգոս. 3ին, 4ին և 5ին կը համապատասխանէ) Չինացիք տօնեցին զՉօնկ-Շու, այն է՝ Լուսնի Տօնը։ Չինացիք կ'ըսեն թէ Լուսինն այս երեք օրերու մէջ ամենէն պայծառ և լուսաւոր է քան տարւոյն ուրիշ ո՛ և է մասին մէջ՝ Լուսնոյ լրման ժամանակ։ Չինացիք զայս խրախութիւն կը համարին նշան մը Երկնից մասնաւոր բարեացակամութեան, և այն խրախութեան թուականը սրբազան կը նկատեն։ Այն երեք օրերուն մէջ ծնած մանուկն արտաքոյ կարգի մարդ մը կ'ըլլայ, և այն երեք օրերուն մէջ սկսուած առեւտրական գործը կ'օրհնուի Պուտտայէն։ Այս տարի ալ կը յուսան որ շնորհիւ Լուսնոյ Տօնին յաջողի Ճապոնի դէմ պատերազմը։ Փարիզի չինական դեսպանն և չինացի վաճառականք եւս հանդիսաւորապէս տօնեցին այս տարեդարձ։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԳԱԼՆՈՔԻ ԿՈՄՍԻՆ ՃԱՌԸ

ՓԵՇԹԷ, 17 Սեպտ.— Ճառախօսելով Աւստրիեան Պատուիրակութեան մէջ, Գալնոքի կոմս ըսաւ թէ Երրեակ Նիզակակցութիւնն անխախտ հիմն է Աւստրիոյ-Հունգարիոյ աշխարհավարութեան։ Երրեակ Նիզակակցութեան դէմ անվստահութիւնն սկսած է անհետանալ ա՛յն երկիրներէն անգամ որք զայն իրենց դէմ ուղղեալ կը նկատէին։ Ուստի Ֆրանսայի հետ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ յարաբերութիւնք յոյժ բարեկամական եղան, և Ռուսիոյ հետ՝ բոլորովին բարեկամական։ Հարաւային արեւելեան Եւրոպիոյ երկիրներու մէջ գործերը լոկ տեղային կարեւորութիւն ունին։ Սերպիոյ հետ յարաբերութիւնք հիմակ աւելի աղէկ են քան տարի ու կէս առաջ։ Պուլկարիոյ մէջ թէեւ առջի կացութիւնը փոխուած է, բայց ինք ըսելիք չունի վարչային անձերու փոփոխման մը, բաւական է որ հանրային ուղղութեան փոփոխում չըլլայ։ Աւստրիա-Հունգարիա միշտ բարեացակամ կը մնայ։ Ռումանիոյ հետ յարաբերութիւնք յոյժ բարեկամական են, և յուսալի է որ Ռումանները խնդիրն օրինական շրջանակի մէջ մնայ։ Մեր քաղաքականութիւնն է որ օտար Տէրութիւնք չխառնուին պալքանեան ներքին գործերու, և այն երկիրք օրինաւորապէս զարգանան։ Սերպիոյ հետ զինուորական պայմանագիր մը կնքելու հետամուտ չենք եղած։

Միաձայնութեամբ վստահութեան քուէ տրուեցաւ նախարարապետին, որ երեք քառորդ ժամ խօսած էր։

ԲԵՒԵՌԱԳՆԱՑՆԵՐ

ՍԷՆԴ-ՃՕՆ (Նիւֆաունտլէնտ, Ամերիկա).— Ֆալքըն շոգենաւն ետ դարձաւ Պ. Բարիի և իր խմբին հետ, որք չեն կրցած հիւսիսային բեւեռ յառաջանալ՝ սաստիկ ցուրտին պատճառաւ, որ նոյն կողմեր կանուխ սկսած է այս տարի։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Պատրիարքական Տեղապահ Գեր. Համբեան եպիսկոպոս երէկ այցելութիւն տուաւ կայս. աւագ Թիկնապահ Տէրվիշ փաշայի, Ոստիկանութեան Նախարար Վսեմ. Նազըմ փաշայի և մէկ քանի բարձրաստիճան պաշտօնատարներու։

Յետոյ, Ն. Գերապատուութիւն Ազգ. Հիւանդանոց երթալով այցելեց բոլոր յարկերը։

Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ Դատական և Կրօնական գործոց նախարարութեան ղրկուած է՝ երկրաշարժէն վնասուած եկեղեցիներու, վարժարանաց ու անոնց սեպհական կալուածոց կրած վնասներուն աստիճանն ինչպէս նաեւ հարկ եղած ծախուց գումարը ցոյց տուող տումար մը։

Կապակաց Հոգաբարձութիւնը հրաւիրուած է վաղը ի նիստ գումարիլ։

ԱՐՄԱՇԻ ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Արմաշու Դպրեվանուց Խնամակալութիւնը կը փութայ հրապարակաւ ծանուցանել յառաջիկայ Ս. Խաչի տօնին առթիւ Չարխափան Ս. Աստուածածնի բարեպաշտ ուխտաւորաց, թէ նահանգական կառավարութեան և վանական վարչութեան կողմանէ ամեն ջանք եղած է ճամբորդութիւնները դիւրացնելու և ապահովելու համար։ Ճամբաները հարթելու եւ մաքրելու համար քաղաքապետական պաշտօնեայներ ղրկուած են քանի մը շաբաթ առաջ։ Թէպէտ և քանի տարիներէ ի վեր ապահովութիւնը կատարեալ է, բայց նորէն Վանուց պահապաններէն զատ ոստիկանութեան զինուորներ պիտի գտնուին բոլոր ճամբուն վրայ։ Վանուց հին և նոր շէնքերուն և գիւղի տուներուն մէջ ալ պատսպարուելու տեղեր շատցած են վերջին տարիոյն մէջ։

Նիկոմիդիոյ մէջ Վանուց գործակալ պատրաստ է ամեն կարեւոր տեղեկութիւններն ու դիւրութիւնները տալ ուխտաւորաց, որք կարող են դիմել ի Նիկոմիդիա Մհրան էֆէնտի Աթանասեանի։

5 սեպտ. 1894 Խնամակալութիւն

121 1—3

Խասգիւղի հրկիզեալներուն ի նպաստ հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են երէկ Աղքատաց Խնամակալութեան.

Բարեսէր ոմն 50 օխա հաց և 15 օխա ձիթապտուղ, Գրիգոր էֆ. Կիւմիւշկէրտան 11 ծրար խասա, Բարթիկ էֆ. Մնտիկեան 5 ծրար ամերիքան։

Աղքատաց խնամակալութիւնը կը խնդրէ բարեսէր անձերէ որ ամեն տեսակ հագուստի կապուստի նիւթեր, տան կահ կարասիներ, խոհանոցի առարկայներ՝ հոգ չէ թէ քիչ մը հին կամ գործածուած ըլլան, շնորհակալութեամբ կ'ընդունուին խեղճ ու մերկ հրկիզեալներուն տրուելու համար։ Այս տեսակ նուիրատուութիւններ ընել բարեհաճողները կրնար ղրկել զանոնք կամ՝ ուղղակի Խասգիւղի եկեղեցին, կամ Ղալաթիա Եղիա էֆ. Շահպազեանի գրասենեակն, Եէնի խան Թիւ 11, կամ Պոլիս՝ Մարբուճճիներուն մէջ, Խնճըձեան եղբարց վաճառատունը։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Սամաթիոյ բնակիչներէն հանգուցեալ բարեպաշտուհի տիկին Թէֆար Մինասեան ի կենդանութեան իւրում 1876 յուլիս 20 թուակիր կտակագրով իւր սեփականութիւնն եղող ի Սամաթիա, Սանճաքտար Խայրէտտին թաղ, Էմիրլէր Չէշմէսի փողոցին մէջ ունեցած թիւ 22 փայտաշէն տունն հաստատութեանս նուիրած ըլլալով, յառաջիկայ հինգշաբթի օր, ծնունդ Ս. Աստուածածնի տօնին առթիւ, Ս. Փրկչի մատրան մէջ Ս. Պատարագ պիտի կատարի հանգուցելոյն հոգւոյն համար։

Նաեւ նոյն օրը Ս. Պատարագ պիտի մատուցուի չուղըրճի և ժօլնո-ժէի արհեստաւորաց ննջեցելոց հոգւոյն համար, զի յիշեալ արհեստաւորք 1879 հոկտեմբեր 3 թուակիր կտակագրով նուիրած են՝ ի Շուկայ Եօրկանճըլար, վերի յարկ մէկ սենեակ, Չադըրճըլար Ճատտէսի մէկ կրպակ։

Հետեւապէս զայսոսիկ ի գիտութիւն բարեպաշտ ազգայնոց կը ծանուցանենք։

Հոգ. Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւ.
ՍԱՐԳԻՍ Ա. ԹԱՃՃԵԱՆ

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.— Սըվազի Կիւմիւշ Հաճիքէօյ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Րիզա պէյ, որ փոխանորդաբար կը վարէր այդ պաշտօնը։ Գրուեցաւ Նահանգին կուսակալութեան որ Րիզա պէյ կատարէ օրինական երդումը։

Երկրորդ կարգի Մեճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Ֆրանսայի Էքս գաւառին վերաքննիչ ատենին խորհրդական Պ. Լուի Ամիոյի։

Հինգերորդ կարգի Մեճիտիյէ և արհեստից շքադրամ՝ հունգարացի Պ. Լէօփոլտ Պիլլէի, որ նոր ձեւ ֆէս մը հնարած է։

ՈՒՇԱԳԻ ԿԱՊԵՐՏՆԵՐԸ.— Վեհ. Սուլթանն հրամայած է հարկ եղած անմիջական միջոցները ձեռք առնուլ որպէսզի Ուշագի կապերտագործք հրդեհին պատճառաւ վնասուց չենթարկին և անոնց գործասեղաններն ըստ առաջնոյն բանին։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարար Վսեմ. Խալիլ Րիֆաթ փաշա ապաքինելու վրայ է և այս օրերս պիտի սկսի իր պաշտօնատեղին յաճախել։

ՋԷՔԻ ՓԱՇԱ, հրամանատար Դ. զօրաբանակին, Երզնկայէն ճամբայ ելեր է Մուշ երթալու համար, ուր աչք պիտի անցընէ Համիտիյէ հեծելագունդերը։

ՏԷՐՎԻՇ ՓԱՇԱ.— Կայս. աւագ Թիկնապահ Տէրվիշ փաշա հիւանդ ըլլալով փոխադրուած է ի Պոլիս, Ագսէրայ Թաղը գտնուած իր ապարանքն, ուր կը դարմանուի։ Տօքթ. Նազըմ Շէրէֆէտտին պէյ, որ Ն. Վսեմութիւնը կը դարմանէ, խորհրդակցութեան մը պէտք տեսած է, զոր կատարած են Տօքթ. Խօրասանճեան էֆէնտի, Տօքթ. Ֆէյզի փաշա, Ճիվանի Անանիատի պէյ եւ Ապտիւլռահման էֆէնտի։ Տէրվիշ փաշայի վիճակը բարւոքելու վրայ է։

ԵԱՖԱ.— Երուսաղէմի երկաթուղւոյ ընկերութիւնը ձեռնհաս իշխանութեան դիմելով արտօնութիւն խնդրած է այդ գիծը մինչեւ Մեռեալ Ծով և անկէ փոխադրութիւնները շոգենաւի միջոցաւ կատարելով մինչ եզերքէն անդին երկարել Հիճազի առեւտրական և այլ փոխադրութիւնները դիւրացնելու համար։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱ.— Սեւ ծովու ասիական եզերաց և շրջակայ նահանգներուն մէջ քոլերան բոլորովին անհետացած ըլլալով՝ Առողջապահական Ժողովոյ որոշմամբ՝ Աղվա և Րիզէի միջեւ գտնուած ծովեզերեայ նկողներու համար որոշուած քսանչորս ժամու քարանթինան վերցուած է և անոր տեղ Գավագի մէջ բժշկական քննութիւն մը պիտի կատարուի։

—Սըվազի Տարէնտէ գաւառակին և Պրուսայի Ինէկէօլ գիւղաքաղաքին մէջ տասն օրէ ի վեր քոլերայէ դէպք պատահած չըլլալով՝ տասն օրուան քարանթինան հինգի իջուցուած է։ Եթէ մինչեւ տասն հինգ օր ալ դէպք չպատահի քարանթինան ու շղթաները բոլորովին պիտի վերցուին։

Ի ՆՊԱՍՏ ԱՐԿԱԾԵԼՈՑ.— Դամբէմանիի մէջ Կ. Պոլսոյ երկրաշարժէն վնասեալոց ի նպաստ կատարուած հանգանակութենէն 46,231 ղրուշ ղրկուած է կեդրոնական յանձնաժողովին։

ԵՐԶԻՆԿԱՆԻ քաղաքին մէջ քոլերա երեւան ելած ըլլալով, Դ. զօրաբանակի առողջապահական յանձնաժողովը որոշած է Երզրումի, Տրապիզոնի, Գումիշխանէի, Բէֆիհիլէի ու Քէմախի համար հարկ եղած տեղերուն վրայ մաքրանոցներ ու քարանթինայի շղթաներ հաստատել։

ՊԷՅՐՈՒԹԻ առողջապահական համաժողովին անդամոց կողմէ կազմուած պատգամաւորութիւն մը երէկ ի Պէօյիւքտէրէ աւստրիական դեսպանատան ամառանոցն երթալով, այցելութիւն տուաւ դեսպան Պառոն ֆօն Քալիչէի և համաժողովոյ անդամներուն եղած ընդունելութեանց համար շնորհակալութիւն յայտնեց։ Պատգամաւորութիւնը ներկայ գտնուեցաւ դեսպանին կողմէ տրուած սեղանի մը։

Համաժողովոյ անդամք երէկ մեկնեցան [illegible] մէկ մասը արեւելեան [illegible], մէկ մասը եւրոպական կառախումբով և մէկ մասն ալ աւստրիական Լլոյտ շոգենաւով։

ՔՈԼԵՐԱՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ.— Սեպտ. 3էն 4, Պրուսայի մէջ նորէն երկու դէպք ու առաջուան բռնուածներէն երկու մահ։

Էսկիշէհրի մէջ օգոստոս 31էն սեպտ. 1, երկու դէպք և հին ու նոր բռնուածներէն երկու մահ։

Սեպտ. 1էն 2, Եէնիշէհրի մէջ երկու դէպք, որոց մին մահացաւ։

—Էտիրնէի մէջ սեպտ. 3էն 4 դէպք ու մահ չէ պատահած։ Ուրլա գիւղին մէջ երկու դէպք և առաջուան բռնուածներէն երկու մահ։

Ծիրը Մուսթաֆա փաշայի մէջ երեք դէպք և առաջուան բռնուածներէն մէկ մահ։

—Էնկիւրիի ու շրջակայից մէջ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է։

—Սեպտ. 2էն 3, Արաբկիրի մէջ երեք դէպք և մէկ մահ։

ՈՍԿԻՈՎ ՎՃԱՐՈՒՄ.— Ելմտական Նախարարութեան մէկ նոր շրջաբերականը կը ծանուցանէ թէ պետական պաշտօնեից ամսաթոշակներն ու հայթայթներու առնելիքները ոսկեդրամով վճարելու արտօնութիւն տրուի այն պարագային մէջ, երբ պէտք եղած քանակութեամբ արծաթ դրամ գանձուած չըլլայ, պայմանաւ սակայն որ ոսկեդրամը տրուի ո՛չ թէ պաշտօնական սակին՝ այլ հրապարակի գնոյն համեմատ։

ՏՈՔԹ. ՇԱՆԴՄԷՍ այցելեց միջազգային աշխատանոցը, որ կը գտնուի Տօքթ. Նիքօլի տնօրէնութեան ներքեւ, և մեծապէս գոհ մնաց անոր կատարելապէս բարեկարգ, մաքուր և գիտութեան պահանջմանց համաձայն վիճակէն։

ԿԱՐԱԳ.—Սպարապետ Րիզա փաշա ուզելով կատարելապէս ապահով ըլլալ կայս. զօրաբանակներուն հայթայթուած կարագին անխառն ու ընտիր տեսակէ ըլլալուն վրայ, որոշած է որ այսուհետեւ կարագի իւրաքանչիւր տակառ բաշխուելէ առաջ, անկէ մաս մը պիտի տարրալուծուի։ Այս նպատակաւ յատուկ գործիներ ապսպրուած են ի Բարիզ։

ԱՆԳԼ. ԴԵՍՊԱՆ Սըր Ֆիլիբ Քըրրի որ Տարտանէլ գացած էր Տրովադայի աւերակներն այցելու, կիրակի առաւօտ մայրաքաղաքս դարձաւ Իմճէըն պահականաւով։ Իմճէըն ուղղակի Թարապիա գնաց ուր դեսպանն ու հետեւորդները ցամաք հանելէ ետք, դարձաւ խարսխել Թօփհանէի առջեւ։

ՊԱՇՏՕՆԷԻՑ ընտրութեան յանձնաժողովին առժամեայ անդամ կարգուած է Պետական Խորհրդոյ անդամներէն Պէհճէդ փաշա, փոխանակ նոյն Խորհրդոյ անդամներէն Ազիզ պէյի, որուն պաշտօնավարութեան համար որոշեալ պայմանաժամն աւարտած է։

ԱՏԱՆԱՅԻ նորընտիր կուսակալ Ֆաիգ փաշա երէկ իր պաշտօնատեղին ժամանեց է։

ԱՐՏԱՔԻՆ գործոց նախարարութեան արարողապետ Իպրահիմ պէյ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ է։

ԷՏԻՐՆԷԻ երկրագործական քննիչ Լէվի էֆէնտի միեւնոյն պաշտօնով Պէրութի ու Սուրիոյ նահանգները փոխադրուած և իրեն յաջորդած է նոյն նահանգներու երկրագործական քննիչ Րէշիտ պէյ։

ՑՈՅՆ ԲԱՐԵՐԱՐՔ. — Ցոյն բարերար մը, որ չէ ուզած իր անունը հրատարակել, 250 ոսկի նուիրած է երկրաշարժէն վնասուած յոյն եկեղեցիներուն համար։ Մարսիլիա բնակող Պ. Բէրիքլիս Զարիֆի ալ 200 ոսկի ղրկած է միեւնոյն նպատակաւ։

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն թէ մինչեւ անցեալ շաբաթ օր քաղաքին հրապարակը բերուած էն 133,500 կենդինար չամիչ՝ Սուլթանի տեսակէն. ասոնց 78,000 կենդինարը ծախուած է։ Անցեալ տարի նոյն միջոցին 93,000 կենդինար բերուելով 48,000ը ծախուած էր։ Մինչեւ հիմայ 94,597 բեռ թուզ տարուած է մինչդեռ անցեալ տարի 8,217 բեռ տարուած էր։

ԳԻՐԳԻՔԼԻՍԷԻ բանտը գտնուող Ահմէտ ու Մէհմէտ անուն երկու անձեր, որ Տէվէճի անուն աւազակին գողոնթաքոյն ըլլալնուն համար երեքական տարուան տաժանակիր աքսորութեան դատապարտուած էին, բարձրագոյն ներման արժանանալով ազատ արձակուած են։

ԷՏԻՐՆԷԻ յոյն մետրապոլիտ ընտրուած է Տ. Կիրիլոս՝ որուն յաջորդած է, իբրեւ անդամ Սինոդի, Բրէվէզայի մետրապոլիտ Տ. Կոստանդինոս։

ՑՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանն որոշած է մեծ տուն մը վարձել Խասգիւղի մէջ և առժամապէս հոն պատսպարել յոյն հըրկիզեալները։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը, կ'ըսէ Հագիգաթ, հրաման տուած է Էրզրումի վերաքննիչ ատենի ընդհանուր դատախազին, դատաստանի ենթարկել Խնուսի նախկին ու նախնական դատարանին նախագահ Ապտիւլլահի էֆէնտին և հարցաքննիչ դատաւոր Թայֆուր էֆէնտին։ Ասոնցմէ առաջինը ապօրէն ընթացից մէջ գտնուած է և երկրորդը իբրեւ ոճրագործ ամբաստանեալ անձեր չձերբակալելով ու շատ մը ոճրագործութեան խնդիրներու հետամուտ չըլլալով, հանրային իրաւանց վնասած է։

—Նոյնպէս հրաման տուած է Խարբերդի վերաքննիչ ատենի ընդհանուր դատախազին՝ դատաստանի ենթարկել Մալաթիոյ նախնական դատարանին նախորդ անդամ Իպրահիմ էֆէնտին և հարցաքննիչ դատաւոր Սարգիս էֆէնտին, որք ապօրէն ընթացից մէջ գտնուած են։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ անգլիական նաւատորմն անցեալ օրը Լէմնոս կղզին ժամանեց է։

ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ վարժարանին ուսուցիչ կարգուած է Տոքթ. Ապտուլլահ պէյ, որ սակէց առաջ կայս. կառավարութեան կողմէ Ֆրանսա ղրկուած էր իր ուսումը կատարելագործելու համար և այժմ մայրաքաղաքս դարձած է։ Տոքթ. Ապտուլլահ պէյի պաշտօն յանձնուած է նաև քննել Բերայի ու Ղալաթիոյ մսավաճառի խանութները։

ԹՈՒԶԼԱՅԻ մարզանոցին մէջ գտնուող բժիշկն անբաւական ըլլալով Ինէօնիւի մարզանոցին բժիշկ Տոքթ. Վէյիզ եւս հոն ղրկուած է։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ Մոնքէ Բօզա շոգենաւն, որ Հարէմ Իսկելէսիի առջեւ խրած էր, ազատուեր է։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՅ.— Մէյրինէն կը գրեն թէ Սուլտանցի Հաճի Մուսա անուն մարդ մը կայ, որ հարիւր երեսուներկու տարեկան է և իր բոլոր կարողութիւնները անվթար կը պահէ։

—Սկիւտարի մէջ ալ Եուսուֆ աղա անուն մարդ մը այս օրերս հարիւր մէկ տարին թեւակոխած է։

ՊԷՐՈՒԹԻ լրագիրներուն մէջ կը կարդանք թէ տեղական կառավարութիւնը նըկատելով որ քաղաքին քաղինօներուն մէջ նուագող գերմանացի աղջիկներ պատճառ կըլլան կարգ մը երիտասարդներու ցոփութեան մէջ իյնալուն, արգիլած է այդ կարգի քաղինօներու մէջ նուագածութեանց կատարումը։

Պ. ԹԱՌԻՆԿ, անգլ. դեր-հիւպատոսը որ արձակուրդով բացակայ կը գտնուէր, մայրաքաղաքս դարձաւ։

ՌՕՊԷՐԴ ՔՕԼԷՃԻ հիմնադիր Տր. Թ. Համլինի որդին, Պ. Ալֆրէտ Համլին որ մայրաքաղաքս ծնած և ուսկից հեռացած էր 13 տարիէ ի վեր, կիրակի օրը աստ եկաւ։ Պ. Համլին ուսուցիչ է Նորֆօլքի վարժարանին (Ամերիկա)։ Իր հայրը, ծերունի Տոքթ. Համլինը, մտքով ու մարմնով քաջողջ է։

ԷՆԿԻՒՐԻԻ Այաշ գաւառակի Սէրայ գիւղին մէջ անցեալները հրդեհ ծագելով այրած էին 152 տուներ, 7 հիւրանոցներ, մզկիթ մը, երկու վարժարաններ և չորս լուացարաններ։ Հրդեհի ատեն ինը տուներ ալ փլցուած էին։ Հրկիզեալ տուներու տէրերէն քանը կարող են իրենց տունը շինելու. իսկ միւսներուն աղքատ ըլլալով, քննութիւն մը կատարուած և հաստատուած է թէ 97,900 ղրշ.ով կարելի է շինել աղքատաց տուները։ Հրկիզեալք այժմ տաղաւարներու մէջ կը բնակին։ Նահանգին Իտարէի ժողովը նկատելով որ ձմեռը մօտեցած է և հարկ է այդ տուները շինել, այդ մասին հրահանգ խնդրած է Բ. Դուռնէն։

ՊՕՍԹԱՆՃԸ Պաշըի առջեւ նաւամատոյց մը շինուած ըլլալով, Մախսուսէի շոգենաւք հինգշաբթի օրէն պիտի սկսին նոյն նաւամատոյցն ալ հանդիպիլ։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ.— Առջի օրը մայրաքաղաքս ժամանեցին Րումէլիցի 360 գաղթականներ, որք Պրուսայի նահանգը ղրկուեցան այդ կողմերը բնակութիւն հաստատելու համար։

ՄՈՒՇԻ նորընտիր կառավարիչ Ճէլալ փաշա և Պուլանըքի քայմագամ Շէմսէտտին պէյ իրենց պաշտօնատեղիները ժամանած են։

ՊԷՐՈՒԹԷՆ Դամասկոս շինուելու վրայ եղող շոգեշարժ Թրամուէյի ընկերութիւնը դիմած է ձեռնհաս իշխանութեան, որպէս զի գծին առաջին մասին վրայ վակոններու երթեւեկութիւնը սկսի։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ վարչութիւնը գնած է Րէժիի սեպհական Ճանիկ շոգենաւը, սակայն այդ վարչութիւնը նոյն անունը ուրիշ շոգենաւ մը ունենալուն համար, նոր անունը Սաֆըլ դրուած է։ Սաֆըլ 200 տակառաչափ տարողութիւն ունի. երկայնութիւնն է 210 ոտք, լայնութիւնը՝ 25 ոտք և ժամը 9 մղոն միջին արագութիւն։

ՃՇԻՐՔ ԵՒ ԱՐԿԱԾՔ. — Առջի գիշերը Խասգիւղի մէջ Արթաքի և Ֆրանկիւլ անուն երկու անձեր մարդու մը հետ կռուելով գլխէն ծանրապէս վիրաւորեցին։ Ոստիկանութիւնն երկուքն ալ ձերբակալեց։ Վիրաւորեալն, որ վտանգաւոր վիճակի մէջ էր, հիւանդանոց տարուեցաւ։

—Կիրակի գիշեր ի Գասըմ փաշա, Խրիսթօ անուն մարդ մը կռուի բռնուած էր ուրիշ մարդու մը հետ։ Մօտը գտնուող կօշկակար Եօրկի ուզեց կռուողները իրարմէ զատել, սակայն Խրիսթօ դաշոյնը քաշելով ծանրապէս վիրաւորեց Եօրկին անութին տակէն։ Վիրաւորեալը թէեւ հիւանդանոց տարուեցաւ, բայց կ'ըսուի թէ վէրքը վտանգաւոր է։

—Կիրակի իրիկուն, 10 տարեկան մուրացիկ աղջիկ մը, Քաթինա անուն, Կալաթա-Սէրայի ոստիկանութեան ներկայացաւ արտասուելով, և այնքան ահաբեկ՝ որ չէր կրնար խօսիլ։ Վերջապէս պատմեց թէ երկու մարդեր զինքը բռնութեամբ քշկռտելով՝ Թէփէ-Պաշըի գերեզմանատունը տարեր ու չարաչար կերպով բռնաբարած էին։ Խեղճ աղջիկը յարեց թէ այդ երկու մարդերը ժամանակէ մը ի վեր իրեն կը հետեւէին ու դրամ կուտային իրեն։

—Կիրակի օրը Շիշլիի ճամբուն վրայ ցաւալի արկած մը պատահեցաւ։ Ժօզէֆ անուն տղայ մը ուզեց մօտէն անցնող կառք մը մտնել անոր անիւին վրայ կոխելով, սակայն վար ինկաւ ու ալ ոտքը կառքին անիւին տակ մնաց և կառքը բաւական ծանր ըլլալով ոտքը ծունկէն բաժնուեցաւ։ Մօտերէն օգնութեան փութալով, տըղան իր տունը փոխադրեցին հարկ եղած նախնական դարմանները ընելէ յետոյ։

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՒՔԸ

Պ. Ֆիուլէթթի Սիւքն իր չորրորդ ներկայացումը կուտայ այս գիշեր, մասնակցութեամբ տիկին Ֆիլլիսի, որուն երկաթեայ թելի վրայ կատարած փորձերը նորութիւն մըն են, Պ. Մանիկի որ եզականօրէն ճարտար ձիախաղաց մըն է, փոքրիկ Վայլէթթիին և խումբին միւս ուրիշ արուեստագէտներուն որոց ամենուն ալ խաղերը կը գնահատուին հասարակութեան կողմէ։

Մասնաւորապէս կ'արժէ երթալ տեսնել Պ. Լէօբօլտիի կատարած հեծելանուական փորձերը։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱ

Օսմ. կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ, Բերայի և Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի մնան յառաջիկայ հինգշաբթի, 8/20 սեպտեմբեր։

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿ.

Քօլէնիօ շոգենաւը, նաւապետ Սմիթհ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասաւ։

Իւկօ շոգենաւը, նաւապետ Ուոլբըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 16ին և 29ին հոս կ'սպասուի։

Աստի անտի

ՊՐՈՒԿՇ ՓԱՇԱ

Շառլօթէնպուրկէն (Պերլինի մօտ) հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ հռչակաւոր եգիպտագէտ Պրուկշ փաշա, որ երկար ատենէ ի վեր սրտի հիւանդութեամբ մը կը տառապէր, մեռեր է։

Հանրի-Քառլ Պրուկշ փաշա ծնած էր 1827 փետրուար 18ին Պերլինի մէջ։ Գիմնազիոնէն ելլալէ առաջ իսկ՝ ապացուցած էր իր ճաշակին ուսմանց այն ճիւղին համար որոյ պիտի նուիրէր իր կեանքը, գիրք մը յօրինելով Եգիպտոսի ժողովրդական գրութեան վրայ։ Իր առաջին հեղինակութիւններուն շնորհիւ վայելեց Ֆրէտէրիք-Վիլհէլմ Ա.ի պաշտպանութիւնը, որուն հովանաւորութեամբ ղրկուեցաւ ուսումնասիրել Փարիզի, Լոնտոնի, Թուրինօի և Լէյտի թանգարաններուն մէջ գտնուած եգիպտական հնութեան յիշակերտները։

Ասիկա սկիզբն էր լոկ աւելի մեծ ուղեւորութիւններու։

1853ին, Պրուկշ ներկայ կը գտնուէր Եգիպտոսի մէջ կատարուած պեղումներուն՝ Մարիյէթ պէյի տնօրէնութեան տակ. յաջորդ տարին պահպանող կարգուած էր Պերլինի եգիպտական թանգարանին, բայց գրեթէ խկոյն ճամբայ կելլէր այս անգամ դէպ ի Պարսկաստան Պ. Մինութոլիի ընկերակցութեամբը։ Ասպարէզին դիպուածները յետոյ զինքն ուսուցիչ ըրին արեւելեան լեզուներու, յետոյ լեզուագիտական փիլիսոփայութեան Կէօթինկէի համալսարանին մէջ։ 1869ին աշնան Եգիպտոս դարձաւ յաջորդելու համար Մարիէթ պէյի իբրեւ պահպանիչ Պուլաքի հնութեանց հաւաքածոներուն և վարելու համար Գահիրէի եգիպտախօսական վարժարանը։

Պրուկշ կազմակերպեց եգիպտական բաժինները Վիէննայի (1873) և Ֆիլատելֆիայի (1876) ցուցահանդէսներուն մէջ։ Խտիվներուն վստահութիւնը կը վայելէր, և Եգիպտոսէն մեկնած ատենը փաշայութեան տիտղոս ընծայուած էր նախորդ Խտիվ վախճանեալ Թէվֆիք փաշայի կողմէ։

Պրուկշ փաշայի էն մեծ գործն է իր Բառարան Մեհենագրականը, որ եօթն հատորով հրատարակուեցաւ 1867էն մինչև 1882, և ամբողջացաւ բազմաթիւ բարիբոններու թարգմանութիւններով։ Ուսումնասիրութեանց նոյն կարգին մէջ յիշատակելի են իր գործերն եգիպտական տօնացոյցին վրայ և հին յիշատակարաններու աշխարհագրական արձանագրութեանց իմաստին վրայ։ Պրուկշ հռչակաւոր է նաեւ իր Եգիպտական Պատմութիւնովը։ Հասարակ ժողովրդեան ծանօթ է մանաւանդ իր Օրագիր ուղեւորութեան ի Փէտր-Աւիա և ի Սինայական Բերակղզի գործերովը։

ԿԻՆ ԱՒԱԶԱԿԱՊԵՏ

Վալանթին Անտրէ անուն քսանըվեց տարու կին մը ի Փարիզ, անցեալ շաբթու կը ներկայանար ոստիկանութեան գոմիսէր Պ. Պօլօի գրասենեակը, և անոր կը յանձնէր արծաթեղէնի փոքր տրցակ մը։

—Իմ սիրահարս՝ Ալեքսանտր Ժիւմէլ նուիրեց ինծի, ըսաւ ոստիկանապետին, այս տրցակը. բայց որովհետեւ յայտնեց թէ գողցած էր զայն, անանկ զայրացայ որ առանց վարանելու կուգամ իրողութիւնը ծանուցանել ձեզ։

Ոստիկանութեան գոմիսէրը անմիջապէս ձերբակալել տուաւ ամբաստանուած մարդը, և իմացուց անոր թէ տարփուհին բռնել տուած էր զինքը։ Այս բանը իմանալով, Ժիւմէլ աղաղակեց.

—Ա՜հ, չըլի՛կը, նախանձութենէն է. վասն զի խաբեցի զինքը թէ ինծի ծախած է. է՜հ, ես ալ ընելիքս կ'ընեմ։

Եւ պատմեց թէ Վալանթին Անտրէ տնօրէնուհին էր գողերու խումբի մը որոց կը ցուցնէր կատարուելիք գողութիւնները և ինքն իսկ ամեն անգամ աւելի գողութիւն կ'ընէր։ Պ. Պօլօ անմիջապէս կին աւազակապետին տունը գնաց չորս ոստիկաններով և ձերբակալեց զայն։ Որովհետեւ տունէն մեկնելէ առաջ Պ. Պիլօ խուզարկութիւն մը կը կատարէր սենեկին մէջ, Վալանթին Անտրէ յանկարծ գզրոց մը բացաւ և սրածայր դանակ մը առնելով փորձեց անձնասպան ըլլալ։ Բայց գոմիսէրը ձեռքէն յափշտակել ուզելով դանակը, գող կինը ուզեց զէնքը անոր դէմ դարձնենել և հարուած մը իսկ տուաւ, զոր ոստիկանապետը կրցաւ ի դերեւ հանել։

Զինաթափ ընելէ ետք, հարկ եղաւ ճշմարիտ պայքար մը մղել՝ զայն տանելու համար։ Վերջապէս երկու գործակալներ բռնեցին զայն թեւերէն և դուրս քաշկըռտեցին, հակառակ անոր յուսահատ ընդդիմութեանը։ Բայց սանդուխին վրայ, կատաղի կինը կրցաւ ինքզինքն ազատել, և ոստիկանի մը սուրն յափշտակելով նորէն յարձակեցաւ Պ. Պօլօի վրայ որ իր առջեւը կը գտնուէր։ Երկրորդ անգամ ըլլալով դժուարաւ զինաթափ ըրին զայն, և հարկ եղաւ կապել ձեռքերը՝ մինչեւ ոստիկանատուն։

Գիշերն այս վայրագ կին խոստովանութիւններ ըրաւ իր վարած գողերուն կազմակերպութեանը վրայ։ Տարփաւորին հետ կեդրոնական բանտ տարուեցաւ։ Իրենց մեղսակիցները փութով կը փնտռուին և շատ չանցած անշուշտ պիտի երթան միանալ իրենց տնօրէնուհին։

Ագլիճ գործարանատէր Եղիա էֆ. Շահզադեան, ի գիտութիւն իւր բազմաթիւ յաճախորդաց, գրասենեակ հաստատած է Ղալաթիա, Գարաքէօյ, Եէնի-Խան թիւ 11, 12 ուր կը գտնուին շինութեանց վերաբերեալ մեքենայի և ամեն տեսակ ագլիճներու օրինակներ։ Գիներն յոյժ գոհացուցիչ, հանդերձ վճարմանց դիւրութեամբ։ 37 16—30

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ

Օսմ. Հանրային Պարտուց ընդհ. տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ աճուրդի դրուած է Ատաբազարի, Հէնտէքի և շրջականներու 1309 ի հունձքի ծխախոտներէն՝ Օսմ. Հանրային Պարտուց ինկած տասանորդն, ինչ որ Օսմ. Պանքային բաժինը զորս մինչեւ ցարդ գնած է կամ եսքէն պիտի գնէ Ատաբազարի Րէժիի գործակալութիւնը։

Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութեան կողմէ որոշուած գնոյն վրայ 22 ղրուշ եւ 12 1/2 սանթիմ % տրուած է արդէն, եւ որովհետեւ աճուրդը պիտի վերջանայ այս ծանուցման ի հրատարակութենէն 21 օր ետքը, աւելի գին տուողները կը հրաւիրուին ներկայանալ Իզմիտ, Օսմ. Հանրային Պարտուց մասնաճիւղին և ի Պոլիս նոյն վարչութեան կեդրոնական հաշուակալութեան։

3—5 Ընդհ. Տնօրէնութիւն

ՌՕՊԷՐԴ ՔՕԼԷՃ

Սոյն Քոլէճ, հաստատեալ կայսերական Բարձր Իրատէով, կազմակերպեալ է Եւրոպիան ու Ամերիկեան նոյն օրինակ հաստատութեանց նման ունենալով նշանաւոր դասատուաց կաճառ մը, որով կը կառավարուի. ունի ընտիր եւ յաջողակ ուսուցիչներ՝ Հայերէն, Պուլկարերէն, Գաղղիերէն, Գերմաներէն, Յունարէն եւ Թրքերէն լեզուաց համար։ Ունի գրատուն մը, իբր 8000 հատորներէ մայրացեալ, երկրաբանական, հանքաբանական, կենդանաբանական եւ բուսաբանական հաւաքածոյներ, եւ Բնագիտական, Տարրաբանական, Բնախօսական եւ այլ բազմաթիւ գործիներ։

Քոլէճին նպատակն է ժամանակիս պահանջմանց համաձայն բարձրագոյն կարգի կրթութիւն մը տալ իրեն դիմող երիտասարդաց, նոր դիւանօրինութիւնք եղած են բնական գիտութեան բաժիններ ընձայելու համար։

Ռոպէրդ Քոլէճի մէջ աւանդեալ գրական եւ գիտական ուսմանց լեզուն Անգլիերէն է. սակայն իւրաքանչիւր ուսանող պարտաւորեալ է ուսանիլ իւր մայրենի լեզուն եւ տոհմային պատմութիւնը։ Հայերէն լեզուի եւ դպրութեան համար գծեալ է ու ամեն կատարեալ ընթացք մը որուն պարտի հետեւիլ իւրաքանչիւր հայ ուսանող։

Հաստատութեանս քարաշէն եւ հոյակապ շէնքերն կառուցեալ են ի Ռումելի Հիսար, Վոսփորի Եւրոպեան կողմը գտնուող բլուրներուն ետեւեն բլրոյ մը վրայ, որոյ դիրքը Վոսփորի ափանց վրայ գեղեցկագոյնն եւ ամենէն առողջարարն համարեալ է։

Քոլէճի նոր տարեշրջանը սկսաւ սեպտեմբեր 3/15ին։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել առ Տեսչութիւն որ ի Ռումելի Հիսար։ 28 11—24

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՔՈԼԷՃ

ՏՆՕՐԷՆ Պ. ՖՕՌ

Բերա, Տունկմանա փողոց, թիւ 2 եւ 4.

Վարժարանը պիտի բացուի սեպտեմբեր 8/20ին։ Ֆրանսայի լիսէներուն յայտագիրը։ Զրի կը դասախօսուին Յունարէն եւ Թուրքերէն լեզուները, որոնց՝ աշակերտները կրնան կատարելապէս հմտանալ։ 102 8—20

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՕՐԻՈՐԴԱՑ

Անգլիական բարձրագոյն վարժարանն օրիորդաց՝ պիտի վերաբացուի սեպտեմբեր 18ին (Ն. Տ.), երեքշաբթի օրը։ Ընդունելութեան խնդրագիրները կրնան տնօրէնուհիին ուղղուիլ սեպտ. 12էն ետք ամեն օր մինչեւ ժամը 4, կէս օրէն յետոյ, վարժարանին մէջ։ 94 8—10

ԽԻՍԿԻՒՏԱՐԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՂՋԿԱՆՑ

Սոյն վարժարան պիտի վերաբացուի սեպտ. 18ին [Ը. Լ.], առաւօտեան ժամը 9ին [Ը. Ե.]։ Գիշերօթիկներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ սեպտ. 17ին Բ. օր։ Նորեկ աշակերտուհիներու ընդունելութեան պայմաններն են հետեւեալք.

Գիշերօթիկները պիտի վճարեն տարին 35 Օ.Ո.
Ցերեկօթիկները » » » 5 » »
Կէս օրին վարժարանին մէջ ճաշող ցերեկօթիկները պիտի վճարեն տարին 10 » »

Երաժշտութեան եւ նկարչութեան համար մասնաւոր վճարում։

Անցեալ տարուոյ աշակերտուհիք պիտի ընդունուին նախկին պայմաններով։

Աւելի տեղեկութեանց համար թղթակցիլ Տնօրէնուհի Միս Փրէթրիի հետ, նամակն ուղղելով Ամերիկան Խան, Կ. Պոլիս, կամ դիմել ուղղակի վարժարանը Սեպտ. 1էն սկսելով։

50 11—18

HTE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY

ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ ԱՆԳԼԻԱ
1852ին հիմնուած
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 3.000.000 անգլ. ոսկի
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 1.510.000 » »

Ապահովագրութիւնք ընդդէմ հրդեհի ամեն տեսակ կալուածներու վրայ, թէ քարաշէն և թէ փայտաշէն, կահերու և ապրանքներու վրայ։

Ընդհ. գործակալք ՊՕՆՏ ՍԻԼԼԷՐ և ԸՆԿ. Ղալաթիա, Քիւչիւք Թիւնէլ խան, թիւ 1
Փոխ-գործակալ
ՊԵՏՐՈՍ ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ
Պոլիս, Անանիատի խան

ՀԵՄԵԼԱՆԻ
ՀԵՄԵԼԱՆԻ
ՀԵՄԵԼԱՆԻ

1894ի օրինակներ, Տրնօթ օդահան քաւուչուներով ու սնամէջ քաւուչուներով, առաջին տեսակ։

Կը գտնուի Պ. Պ. ՊՕՆՏ ՍԻԼԼԷՐ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ քով, Ղալաթիա, Քիւչիւք-Թիւնէլ խան։ Ներկայացուցիչք անգլիական գործարաններու։

Կը խնդրուի քննել և բաղդատել։ 54

ԻԼԱՆ

ԽԱՉԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խաչինէի Խասսայի շահանէսինտէ սալդնատ չալը վէ ասի գուրու փասուլեա իլէ նուհուտըն մունագասասընա պաշլանըլաճաղընտան թալիպ օլանլարըն բազար վէ չարշամպա կիւնլէրի Խաչինէի մուհասեպէճիլիք մուրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։ 1—3

5 իլյուլ 310

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

6/18 Սեպտ. 1894

Անուանական Դրամագլուխ	Թղթոց Անուանական Գիները		Տոկոս %	Անուանք Արժեթղթոց	Թուականք	Ընթացիկ Գիներ Գոցուեցաւ երէկ երեկոյ	Ընթացիկ Գիներ Բացուեցաւ այս առաւօտ
Ա. Ո. 7,183,372	100		1	Քոնսոլիտ Մէրի A	1881	61 20	61 10
» 10,241,048	100		1	» » B		— —	42 10
» 30,332,311	100		1	» » C		— —	30 30
» 43,963,396	100		1	» » D		28 26	28 21
Ֆր. 793,000,000	400		—	Ռումելիի Երկաթուղի	1870	128 50	127 50
Ա. Ո. 4,545,000	100		4	Օսմանիէ	1890	99 —	99 —
Ֆր. 185,631,180	500		5	Բրիոզիթէ	1890	— —	— —
Օ. Ո. 6,499,938	Ֆր. 500		5	Մաքսային Պարտաթուղթ	1886	— —	— —
	[illegible]	[illegible]					
Ա. Ո. 10,000,000	20	10		Պանք Օթոման	1863	— —	— —
Օ. Ո. 550,000	22	11		Քրէտի Ժէնէրալ Օթոման	1869	8 25	8 35
Ա. Ո. 600,000	10	6		Պանք տը Քոնսդանդինոբլ	1872	3 —	4 02
» 600,000	10	5		Սօս. Օթ. տը Շանժ է տը Վալ.	1872	— —	5 —
Ֆր. 14,000,000	140	140		Բաժնեթղթ. Լաւրիումի Հանքին	1873	39 —	39 50
» 45,000,000	500	300		Անատոլուի (Բաժնեթուղթ	1889	300 —	300 —
» 80,000,000	500	500	5	Երկաթուղիք (Պարտաթղթ.		470 —	472 —
Օ. Ո. 200,000	20	8		Թրամուէյ (Բաժնեթուղթ	1882	6 90	6 80
Ֆր. 709,506	500	500	5	(Պարտաթուղթ		520 —	520 —
Ֆր. 100,000,000	500	200		Օսմ. Ռէժի	1883	20 03	19 39
Ա. Ո. 110,000	1.40	1.40	6	Օսմ. Սիկարէթ	1892	— —	1 80
Օ. Ո. 440,000	11	5 1/2		Օսմ. Ապահովագրական Ընկ.	1893	7 27 1/2	7 27 1/2
Ֆր. 20,000,000	500	500		Ջրի Ընկերութիւն, Տէրքոս	1832	— —	365 —

ՍԹԻԼԱՆՑ (Բրիմ) Dի ՎՐԱՅ	Օ Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	3	35
1 ամսուան համար	5	50
1 օրուան համար	1	25
Իլըմըր	—	—
Կանոնիկ (Հէվալէսիզ)	—	30
ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ		
Լոնտոն 3 ամիս Ղրշ.	109	15/16
Փարիզ » Ֆր.	22	92 1/2
Վիեննա 8 օրուան Ֆիոր.	11	25
Պերլին չէք Մարք.	18	45

ՍԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	2	75
1 ամսուան համար »	5	—
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 ղրշ.էն	110	15
20 Ֆրանքնոց	87	22
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	107	20
Քրիմիզ	51	15
Ռուպլ թղթադրամ	8	39
Մէճիտիյէ	108	—
Մանր արծաթ	103	—
Մէթալիք	98	20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	6	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 17 Սեպտ.		
Քոնսոլիտ Օսմ. B կնիք. Ֆր.	42	10
» » C » »	28	60
D (Բացուած »	26	25
(Գոցուած »	26	15
Ռումելիի Երկաթուղի »	128	50
Բրիոզիդէ »	—	—
Մաքսային Պարտաթուղթ »	508	12
Օսմանիյէ »	453	75
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	456	25
Պանք Օթոման (անուանակն.) »	670	62
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	103	97Գ.Կ.
» » 3 1/2% »	109	22
» Իտալական »	84	15
Քրէտի Լիոնէ »	776	25
Քրէտի Ֆոնսիէ »	931	25
Քոնդոնդուաւ տ'Էսքոմդ »	540	—
Սուէզի Բաժնեթուղթ »	2960	—
Եգիպտական Միացեալ »	525	62
Չէք Լոնտոնի վրայ »	25	190
ՎԻԵՆՆԱ 17 Սեպտ.		
Ռումելիի Երկաթուղի Ֆիորին	67	70
Օսմ. Ռէժի »	223	20
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ ի տես	124	45
« Փարիզի » »	49	25

ԼՈՆՏՈՆ 17 Սեպտ.		
Քոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ո.	64	25
» » B »	42	50
» » C »	28	62
D (Բացուած »	26	—
(Գոցուած »	25	87
Օսմ. Փոխառ. 1871ի (Փոփոխեալ)	99	25
Փոխառ. 1894 (Երշխ. Եգպ. Հարկով)	104	25
Պանք Օթոման (վճարեալ) »	16	63
Այտընի Երկաթուղի »	12	50
Միացեալ Եգիպտական »	104	50
Առանձնաշնորհեալ » »	——	—
Անգլ. Քոնսոլիտէ »	102	12
Ռանթ Հելլենական 5% »	31	50
» » 4% »	35	50
Պուլկար. Փոխառ. 6% »	83	50
» » Նոր 6% »	101	50
Փոխանակ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	300
ՊԵՐԼԻՆ 17 Սեպտ.		
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք	99	40
Ռումելիի Երկաթուղի »	112	40
Անատոլուի Երկթղ. 1/4 Պրթղթ. »	93	80
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	320
» Փարիզի » 2 ամիս	80	65
Մակեդոնիոյ Երկաթուղի	60	16

ԽՆԴԻՐ ՀԱՆՐԱՅԻՆ

ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ

Ստորեւ կը հրատարակենք բնալուծական տեղեկագիր մը զոր խմբագրած են կառավարական նշանաւոր քիմիագէտ Պ. Փէթրօ Ափէրի և Ցիւրիխի համալսարանին արհեստական քիմիագէտ և բնական գիտութեանց վարդապետ Պ. Կ. Սինկրօս՝ մայրաքաղաքիս մէջ սպառուող տեղական կամ օտար երկիրներէն եկող գոնեաքներուն անխարդախ բաղադրութեան, ընտիր տեսակին և հանրային առողջութեան օգտակարութեան մասին։ Այս երկու նշանաւոր քիմիագիտաց կողմէ խմբագրեալ պաշտօնական տեղեկագրէն ամեն ոք կրնայ լիապէս համոզուիլ թէ մայրաքաղաքիս մէջ սպառեալ գոնեաքներուն մէջէն ո՛րը նախապատուելի և առողջապահութեան տեսակէտով օգտակար համարուելու արժանի է։

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

Թիւ 3146 Կ. ՊՈԼԻՍ. 4 Օգոստ. 1893

Մեզ յանձնուած ըլլալով քննել Ս. Ի. և Ն. Մէթաքսասի ի Պիրէոն պատրաստեալ գոնեաքին բաղադրութիւնն և եթէ Ցունաստանէն եկող միւս գոնեաքներէն առաւելութիւն մը ունենալով նախապատիւ համարուելու արժանի է, նոյնպէս եթէ պատրաստեալ է զուտ գինիէ և նման այն օրինակին զոր երկու տարի յառաջ քննած էին, ձեռնարկեցինք անոր քննութեան որոյ արդիւնքն ստորեւ պիտի տեղեկագրենք։ Ըստ որում խնդիրն հանրային առողջութեան տեսակէտով բարձր նշանակութեան արժանի է, պարտ էր մեզ այլ և այլ խանութներէն մէկ մէկ օրինակ առնել որպէս զի լիովին ապահով ըլլանք սպառեալ գոնեաքին որակին վրայ, և ըստ որում խնդիրն իւր մէջ կը պարունակէ բազում դժուարութիւններ, այս մասին արհեստական քիմիագէտ Պ. Կ. Սինկրոսի աջակցութիւնն եւս խնդրեցին։

Այսու պատճառաւ տասն և չորս (14) կեդրոնական վաճառատուններու դիմեցինք որոց իւրաքանչիւրին մէկ մէկ շիշ օրինակներ ստացանք թէ՛ սնտուկներու մէջէն և թէ՛ իբր նմոյշ դրուած շիշերէ։

Մեր դիմած տասն և վեց վաճառատուններն են.

Ի Բէրա. Պ. Լոպայի «Հէլվէտական» վաճառանոցը, Պ. Գաքավօփուլօսին «Վիէննական» վաճառ։ Նպարավաճառ Պ. Ցիօնկային, Փափա Եօրկիին «կեդրոնական նպարավաճառանոց, և Տիամանտօբուլօ եղբարց նպարավաճառանոցը։

Ի Ղալաթիա. Պ. Տ. Գրիստալիի նպարավաճառանոցը, Պ. Սաքելլարիօսի «Օրէ՛ա Էլլա՛ս» նպարավճ։ Պ. Տ. Նօմիգօսի շաքարավաճառանոցը և Պ. Տէսիկայի նպարավաճառանոցը։

Ի Պոլիս. Քէմէնճի օղլուի վաճառատունը, Պ. Անաղնօստօփուլօսի վաճառանոցը և Փանթազօփուլօսի վաճառանոցը։

Մեր հետազօտութիւնն առաւել գործնական ընելու բաղձանօք, բաղդատելու համար այլ և այլ ուրիշ գոնեաքներ եւս ստացանք թէ՛ Ցունաստանի և թէ Գաղղիոյ Պորտօյի երեւելի գործարաններէն։ Ցետ երկար, բազմավաստակ, ինչպէս նաեւ քիմիական նուրբ վերլուծութիւններէ, հետեւեալ արդեանց յանգեցանք։

Պ. Մէթաքսասի տասն և չորս օրինակներուն բնական և արուեստական յատկութիւնք քննելէ յետոյ, որոշեցինք գինւոյ, ոգիի, ջուրի և այլոց քանակութիւնը, եւ բաղդատեցինք մեր արտադրած արդիւնքը դարձեալ մեր կողմէ քննուած այլ գործարաններու գոնեաքներուն հետ։ Ցետոյ լուծեալ ոգիին բնական յատկութեան և օտար տարրեր պարունակելուն կամ չպարունակելուն մասին ճշգրիտ քննութեան ձեռնարկեցանք։ Առ այս հետեւեցանք այն միջոցներուն և եղանակներուն զորս կը ցուցնեն մեզ E. Adam, Jorissen, Cazeneuve, Coton et Barbet, Portes et Ruyssen, Cabasse, Chateau, Charles, Hébert, Viederholt եւայլն եղանակներ զորս քաղեցինք հետեւեալ հեղինակութիւններէ Baudrimont (Dictionnaire des alterations et falsifications 1882), G. Salet (Agenda du chimiste 1887), Barillot (Manuel de l'analyse des vins 1889), Ch. Steiner (Traité des eaux de vie 1890), Magnier de la Source (Analyse des vins 1893), Hépert (Examen des boissons falsifiées Juin 1893), Van Hamel Roos (Revue internationale des falsifications 1889-1893).

Մեր ի կիր առեալ ամեն փորձերէն և մանրամասն ու ճշգրիտ քննութիւններէ կը հետեւի որ մեր մայրաքաղաքին մէջ վաճառեալ ՄԷԹԱՔՍԱՍ ԵՂԲԱՐՑ գոնեաքը զուտ և անապակ գինիէն պատրաստեալ լինելով՝ ամենայն օտար և արհեստական նիւթերէ ազատ ու զերծ է (այսինքն եգիպտացորենէ, գետնախնձորներէ, բանջարներէ և այլոցմէ), նաև հաստատելով մեր հաւատոյն թէ իւր տեսակին մէջ գերազանց յատկութիւններ ունենալով կարող է բաղդատուիլ գաղղիական գոնեաքներուն ամենէն երեւելիներուն հետ, հետեւաբար պարտ անձին կը համարինք մասնաւոր եղանակաւ յանձնարարել յիշեալ գոնեաքը մեր հասարակութեան երբ ուզէ գործածել այսօրինակ ըմպելի մը։

Կ. ՍԻՆԿՐՕՍ.
Վարդապետ բնական գիտութեանց
եւ արհեստական քիմիագէտ՝ վկայ-
եալ Ցիւրիխի համալսարանէն։

ՓԷԹՐՕՍ ԱՓԷՐԻՍ
Քաղաքապետական քիմիագէտ,
գերմանական, Աւստրիական,
Հելլենական եւ այլ [illegible]

769

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

881

ՆՈՐԹԸ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11,054,687
ՀԱՍՈՅԹ 1893 ՏԱՐՒՈՅ 2,789,437

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,293,630
ՀԱՍՈՅԹ 1893 ՏԱՐՒՈՅ 1,076,015

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ՝ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. Նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուժած վնասին 20,000,000 Անգլիական ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ [illegible] մէջի ապրանքներն և դրամադրամներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողը կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 Ա սենեակներն, առ ԳԱՐՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ ի Պոլիս վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՌՈՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ 20ին Կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բէթէրսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	4,000,000 րուպլի
Երաշխաւորութեան գումար	55,000,000 Ֆրք.
1893ի հասոյթք	20,500,000 »
1884էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճարած է մօտ	70,000,000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ՊՕՂՈՍ ԱՒԳԵՐ
Պոլիս Ճէլալ Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Քննիչ Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Մասնաճիւղ Ղալաթիա, Ջէօմլէքճի փողոց, 14
Գրասենեակ Ս. Ժ. ՌԻԲԲԷՆ ԵՒ ԸՆԿ. 1010

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

5ինճի Օրտուի հիւմայունուն պուլունան ասաքիրը չա՛ւանէ իչուն մուգթազի օլուպ մանգալինճէ մէվգրի միւնագասայա վազ օլունան էրգաքթան Հօրանի հընթասընին պէհէր չիֆթի 21 ղրշ. 10 փարայա Պէյէտի հընթասընին 20 ղրշ. 10 փարայա, Նուհուտուն պէհէր գըլէյի ճէտիտի 28 վէ սապունուն 140 փարայա օլուպ խյուլուն 15ինճէ վէ Շամ Շէրիֆ իչուն պուլղուրուն 35½ վէ Հօրան իչուն 49 փարայա օլուպ խյուլուն 8ինճէ վէ հինէ մէրքէզին հօթօպը 5 ղրշ. 62 փարայա օլուպ Թըշրինը էվվէլին իպթիտասընտա զարարը վէ 3 կիւն սօնրա իհալէի գաթիէսի իճրա օլունաճաղընտան պուրաճա թէնզիլը ֆիյաթը իլէ իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի ճէվգրիմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 2 2—3

Էտիրնէ ինշաաթը ասքէրիէսի իչուն Էտիրնէ սիթասիոնունտա 2 տէֆատա վէ 45 կիւն զարֆընտա թէսլիմ օլունուպ էսմանը սիմ մէճիտիյէ 20 ղրշ. տան հիսը թէսլիմտէ թէսվիյէ օլունմագ իւզրէ մուլթէզիմ ֆէլ մըգտար վէ իպատտա միւթայէաոր մուզթազի 40,000 քիլօ զատար բուկրէլ թիմուրլարընըն պէհէր ճէտիտ գըլէյի 35 փարա ֆիյաթը իլէ թալիպի հօշտէսինտէ պուլունտուղունտան թէնզիլ իլէ թալիպ օլանլարըն զարարը գաթի կիւնիւ օլան խյուլուն 7ինճի չարշանպէհ կիւնիւ ինշաաթը ասքէրիէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 3 2—3

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՑ

[illegible] Լիվէրփուլէ և [illegible]

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Դագալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Ուրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավոնիա	5587	Ալղաս	2393
Սէֆալոնիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալէփփօ	2143	Թրինիտատ	1899
Քէտար	1876	Մարոգգօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Թրինիտատ շոգենաւը, նաւապետ Պարլով, Լիվրբուլէն սաս կը սպասուի դէպի սեպտ. 20 (Ն. Տ.)։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսիատիս խան, թիւ 401
Ղալաթիա 932

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսէյլէոյ և Պաթումի միջև
[illegible]

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւողչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲՐՈՒԼ
Մումհանէ փողոց Թ 108

1054

ԿԱՐԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ
ՍԻՆԿԸՐ

Լաւագոյններն աշխարհի մէջ։ Ամէն ցուցահանդէսներու մէջ ամենէն բարձր վարձքերն ստացած է։ Սինկըր գործարանը միայնակ աւելի մեքենայ կը ծախէ քան բոլոր միւս գործարանները միահամուռ։ Սինկըրի ճշմարիտ մեքենաները կը կատարեն ասեղի ամէն տեսակ գործեր։ Իր մեծ համբաւին պատճառաւ, բազմաթիւ կեղծեր շինուած են։ Ուրեմն միայն ի բաւեր Սինկըր անունը մեքենային վրայ. ճշմարիտ Սինկըր երբ մի միայն կը ծախուին Պ. Կ. Նայտլին-կէրի մեքենայանոցներուն մէջ, Պոլիս, Սուլթան Համամ թիւ 2. Տիրէկլէր Աբասը Շէհզատէ Պաշի, թիւ 72. Ղալաթիա, Թինէլլին բովը, դատարանին դիմացը. Քարաքէօյ, Շիշլիի Քրամուէյին կայարանը. Բերա, Կալաթա-Սէրայի վարժարանին դէմը։ Սինկըր ընկերութիւնը մասնաճիւղեր ունի Թուրքիոյ ամէն գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։ Սինկըրի ճշմարիտ մեքենան կը կրէ գործարանի սա մարքան։

Թիւ 1058 50—78

Royal Windsor

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ ՄԱԶԵՐՈՒ

Սպիտակ մազեր ունի՞ք, մազերնիդ կը թափի՞ն, մազերու արմատները թուլցա՞ծ են կամ կը թափի՞ն։ Եթէ ունիք այդ տեսակ բաներ գործածեցէ՛ք Ռօյալ-Վինտզըրի դեղը, որովհետեւ այս դեղ երիտասարդութեան առենին ալէս, բնական գոյն մը ու գեղեցկութիւն մը կ'ուտայ սպիտակ մազերուն և կ'արգելու մազերու թափիլն ևայլն. Այս դեղ, որուն տէրը չքանշանի արժանացած է, մազերու միակ վերանորոգիչն է։ Անյուսալի արդիւնքներ առաջ բերելով, վաճառումն օրէ օր աւելնալու վրայ է։ Փափաքողաց պիտի գրկուի մանրամասնութիւններ ու վկայութիւններ պարունակող ծանուցումն առանց որ և է ծախքի։ Այս դեղ կը վաճառուի գլխաւորաբար վարսավիրաներու և դեղագործներու քով։

Վինտզըրի վարդի սպեղանին երեսի գոյնը կը գեղեցկացնէ։ Այս ևս կը ծախուի Ռօյալ Վինտզըրի ծախուած տեղերը։

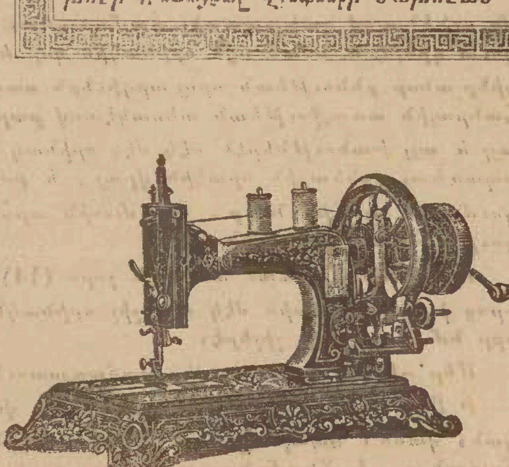

ԷՔՍՓՈՐԹ ՎԷՐՊԱՆՏ

ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ

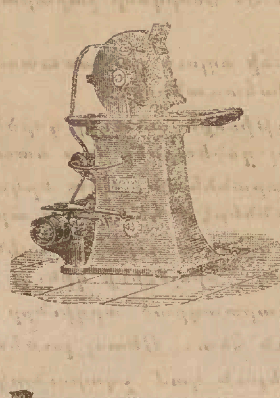

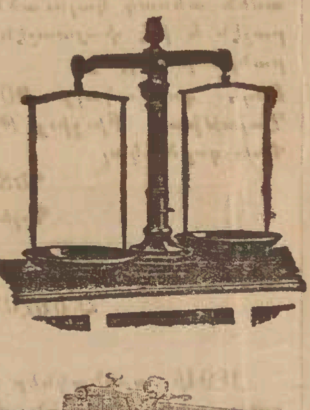

Մեքենաներու և գերմանական արհեստական նիւթերու ցուցադրութիւն ի Ղալաթիա, Բերչէմպէ Բազար, Թիճարէթ խան (Նախկին կեդրոնատեղի ծխախոտի Րէժիի)

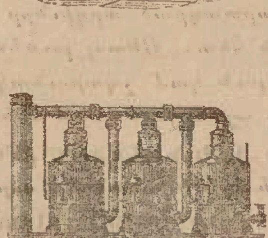

Արհեստական, երկրագործական, ճարտարապետական, նաւային եւայլն, եւայլն ՆԻՒԹԵՐՈՒ և ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌՈՒՄ։

Տեղեկութիւնք կը տրուին մեքենաներու ամբողջ գործարաններու զետեղման վրայ։

Ցուցադրութեան մէջ կը գտնուի միշտ գեղեցիկ ամբերք մը զանազան մեքենաներու, ջրհաններու, խոհանոցի նիւթերու, գերմանական լինօլէօմի և ուրիշ վաճառքներու։ 798

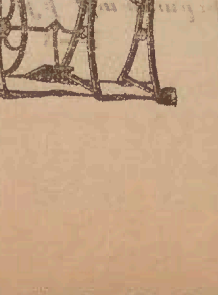

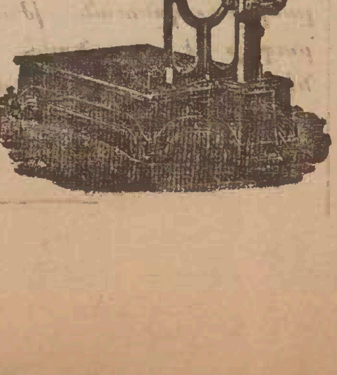

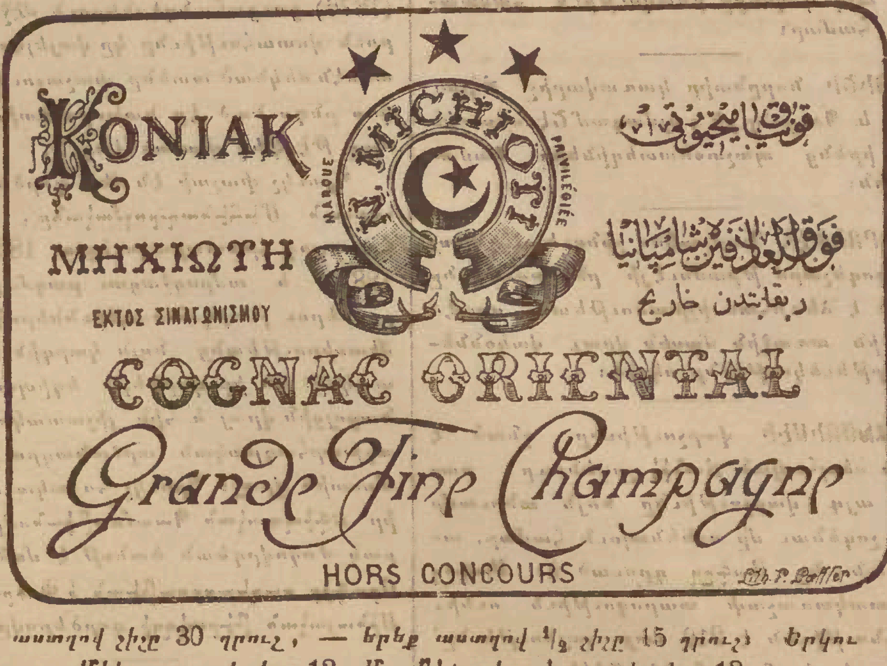

Երեք աստղով շիշը 30 ղրուշ, — երեք աստղով ½ շիշը 15 ղրուշ։ Երկու աստղով շը 18 ղրուշ։ Մէկ աստղով շիշը 12։ Մաստիկա և [illegible] օղի շիշը 12 ղրուշ։

ՏԷՐ Ս. ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

Հաստատեալ ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Հաստատեալ
1852 1 ՊԱԼՃԸ-ԳԱԲՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ 1852

Մասնագէտք առանց քաշելու լինտրի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենաատոկ ցաւած ակռաները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև կը դարմանեն բերնի և ակռայի ամէն կերպ ախտերն և կը քաշեն առանց ցաւ զգացնելու։

(Բայց կիրակիէ) ամէն օր առաւօտէն մինչև կէս օր։ 38

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ՝ ՅԱՄԻՆ 1880

Կ. ԵՍԱՎՐՈՒԵԱՆ Ց. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

THE ECONOMICON ԹԷՅ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ TEION EIKONOMIKON
MARQUE DEPOSÉE

Մատակարարն է [illegible] Օսմանեան ամէն [illegible] պալատոց մէջ

Թէյի գործածութեան ընդհանրանալովն, թէյի ճաշակն ևս նրբացած է, որով թէյի առևտուրն վաճառականութենէ աւելի արուեստ մըն է, որ միայն երկարատև և ճոխ փորձառութեամբ կ'ստացուի։

Մեր տունն, որ արդէն հանրածանօթ էր բազմամեայ ընդարձակ գործառնութեամբք, այս տարի ևս իր մասնաւոր գործակալաց ձեռամբ գնած է բազմազան և խիստ մեծաքանակ ընտիր թէյեր Չինաստանի, Ճավայի, Սէյլանի և Հնդկաստանի գլխաւոր արտադրիչներէ. և արդէն հասած են մեզ, և հետզհետէ պիտի ստանանք թէյեր, որք գերընտիր հոտաւէտութեամբ ամէն ճաշակի յարմար ըլլալով հանդերձ գներու անհամեմատ աժանութեամբ մեզ մատուցած առաւելութիւնք, մեր տան դէմ մրցումն անկարելի կընեն։

Մեր բազմաթիւ յաճախորդաց պահանջմանց լաւ ևս գոհացում տալու համար ընդարձակած ենք մեր մթերանոցն, ուր ամէն տեսակ ընտիր թէյեր թէ՛ նմոյշներու և թէ՛ այլ և այլ մեծութեամբ տուփերու մէջ մեծաքանակ միշտ պատրաստ կը գտնուին։

Թէ՛ Կ. Պոլսոյ և գաւառաց, և թէ օտար երկրաց մէջ մեր տան ցուցուած վստահութիւնն կը քաջալերէ մեզ առաւել ևս յարել մեր սկզբունքին, որ է ուղղամտութիւն [illegible], չափի և գնոց մասին։

Մեր թէյերու առաւելութեանց ապացոյցներէն մին ևս, անոնց բազում կեղծերն հրապարակին վրայ գտնուիլն է, որոց դէմ զգուշանալու համար կը խնդրենք որ միշտ փնտռէք ՄԵՐ ՑԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆՆ ու մեր տան հասցէն, Կ. ԵՍԱՎՐՈՒԵԱՆ, Ց. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ Ճէլալ պէյ խան թիւ 10, Պահճէ-Գաբու։ 19

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ

Մասնաւոր քաղաքրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց
Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ չքանշան՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդէսին մէջ։

Քանի տարուան յաջողութիւն յԻտալիա, յԱմերիկա, ի Հնդկաստան, յԱրևելս և յԵգիպտոս — Շքանշան 1885ի Անվերսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մէլպուրնի և Պրուքսէլի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատելֆիոյ, 1873ի Վիէննայի միջազգային ցուցահանդէսներուն մէջը։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ առողջապահական ամենէն ծանօթ ըմպելին է։ — Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի իբր զգուշական դարմանական [illegible] երկիրներու տենդերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ կը զօրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը։

Այս ըմպելիք, բոլոր ծանօթ ըմպելիներէն և ամենէն գերազանց, կ'առնուի ամեն օր ճաշէն առաջ իբր ախորժաբեր։ Ճաշէն յետոյ, ազդու մարսողական է։ Կարելի է խառնել գոյն վերմութի, գինիի, [illegible] ջրոյ և [illegible] հետ։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի [illegible]

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է [illegible] 2218

COMP. RUSSE DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ.	5/17	Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ.	6/18	Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակ ժամ 5ին յետ միջօրէի, Պիրէոսի ճամբով
Դշ.	7/19	Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ.	7/19	Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչև Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Եշ.	8/20	Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։
Ուր.	9/21	Աղեքսանդրիոյ Սուրհանդակ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։

ԱԶԴ.— Սեպտ. 6/18, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ զացող շոգենաւին։ 605

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Երթեւեկութիւն Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտէսայի միջև

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինիօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բալէտէր	1700
Արօլլօ	5500	Կիդանօ	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօգօ	1800	Բօյօ	1000
Արիօստօ	3000	Կրօտօնօ	2200	Բուկինօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալթօ	4400
Պօրտօինօ	2200	Հիմալիօ	3000	Րինալտօ	3200
Բրաւօ	2000	Հինտօօ	7000	Րօլլօ	3000
Բուֆֆալօ	8800	Համպէր	1200	Րօմէօ	3500
Դէյրօ	2600	Ալակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Ֆալիրօս	2500	Ճինօ	2300	Սալէռնօ	4000
Ֆամէօ	2100	Լէլիօ	2000	Սանդրինօ	8200
Ֆազօ	2000	Լօյլինօ	[illegible]	Սարֆօ	2000
Ֆօմօ	2700	Լօվինօ	2200	Սիլվիօ	2000
Ջիրակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	5500	Լէրանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գօլօրատօ	3400	Լիվօռնօ	3000	Թուրսօ	1200
Տիգօ	[illegible]	Մալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրրինօ	900
Տուրօ	1800	Մարգէլլօ	5500	Ուրպինօ	5000
Տրաքօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էալնատօ	[illegible]	Մուրինօ	3100	Եէտօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օլդինտօ	3000	[illegible]	[illegible]
[illegible]	2600	Օթէլլօ	5000	Զամպօ	[illegible]
Ֆալքօն	800	Օզարանօ	4500	Զէրօ	[illegible]
Ֆիտօ	700	Օգգօ	2000	Մօսքիթօ	[illegible]
		Լէթըբըրն Մօնարք	8000		
		Բիրմինկըն Մօնարք	8000		
		Լօնտըն Մօնարք	8100		

Թօլէտօ շոգենաւը, նաւապետ Սմիթ, ընդհանուր վաճառքով Հուլէն մեկնած է ամսոյս 2ին և 16ին հոս կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՌԻՑՕ
Գործակալք
Թիւ 17—18, Քիւչիւք [illegible] խան, Ղալաթիա

39

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի, Պօրտոյի, [illegible] և Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ռամէսս	3000	Թիպէս	2500
Անուպիս	3000	Նէֆթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէրս	2250
Ֆարօս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասպիըն	1300
Մարիօթիս	2500	Կիպէլ	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. Վիթօլ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբուլ

847

Արտօնատէր Ա. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ